

OPINNÄYTETYÖ

Oman polkuni oivalluskortit keskustelujen tueksi etsivän nuorisotyön esihenkilö- ja asiakaskohtaamisissa

Juha Mertala

Yhteisöpedagogi (AMK)
Järjestö- ja nuorisotyö (210 op)

2024

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Koulutuksen nimi: Yhteisöpedagogi

Tekijät: Juha Mertala

Opinnäytetyön nimi: Oman polkuni oivalluskortit - Keskustelujen tueksi etsivän nuorisotyön esihenkilö- ja asiakaskohtaamisissa.

Sivumäärä: 44 ja 14 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Sirpa Ali-Melkkilä

Työn tilaaja(t): Pudasjärven kaupunki

Etsivässä nuorisotyössä ihmisten tasavertainen kohtaaminen on merkittävänä osana työtä. Sosiaalinen vahvistaminen, asiakkaan itsetuntemuksen vahvistaminen ja sosiaalipedagoginen lähestymistapa ovat merkityksellisessä osassa asiakaskohtaamisissa. Samat kohtaan koskevat tavoitteet toistuvat myös etsivän nuorisotyön koordinaattoreiden ja esihenkilöiden työssä. Sosiaalisen vahvistumisen toteutumiseksi, ihmisen täytyy tulla kohdatuksi ja tuetuksi itselleen tärkeiden kysymysten äärellä.

Opinnäytetyön keskeisenä tarkoituksena on luoda kahdet apusanoja sisältävät kortit keskustelun avaamisen tueksi. Näkökulmina toimivat sosiaalinen vahvistaminen, itsetuntemuksen lisääminen ja sosiaalipedagogiset lähestymistavat. Sillä varmistetaan tasavertainen kohtaaminen, vahvistetaan itsetuntemusta ja tuetaan sosiaalista kasvua, jotka ovat merkityksellisiä yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen prosessissa. Ensimmäisten korttien tarkoituksena on helpottaa nuorten ja etsivien nuorisotyöntekijöiden välisiä keskusteluja. Toisten korttien tarkoituksena on helpottaa etsivien nuorisotyöntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä välisiä keskusteluja.

Opinnäytetyön menetelminä käytettiin palvelumuotoilua ja toimintatutkimusta, joissa painotettiin käyttäjäkeskeisyyttä ja osallistavaa kehittämisprosessia. Korttien kehitys perustui haastatteluihin ja prototyypin testaukseen Kainuun ja Koillismaan etsivien nuorisotyöntekijöiden sekä heidän esihenkilöidensä kanssa. Palautetta kerättiin haastatteluilla, joihin osallistui kortteja käytännössä kokeilleita etsiviä nuorisotyöntekijöitä ja esihenkilöitä. Tulokset osoittivat, että kortit paransivat keskusteluiden laatua, lisäsivät nuorten itsetuntemusta ja auttoivat avaamaan vaikeita aiheita. Korttien visuaalisuus, kuten rauhoittavat luontokuvat, sekä selkeä ja ammattimainen tekstisisältö koettiin erityisen onnistuneiksi.

Kortit osoittautuivat käytännössä monipuolisiksi työvälineiksi sekä nuorten että työntekijöiden ja esihenkilöiden vuorovaikutuksessa. Niitä voidaan hyödyntää laajemminkin NEET-nuorten kanssa tehtävässä työssä ja työhyvinvoinnin tukemisessa, tarjoten selkeitä ja konkreettisia välineitä vuoropuhelun ja oivallusten tueksi.

Asiasanat: etsivä nuorisotyö, itsetuntemus, sosiaalinen vahvistaminen, sosiaalipedagogiikka, työhyvinvointi

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences

Name of the Degree Programme: Community Educator

Author: Juha Mertala

Title: Vision cards from my own path - To support discussions between outreach youth workers and young people, as well as between outreach youth workers and supervisors.

Number of Pages: 44 and 14 attachment pages

Supervisor(s): Sirpa Ali-Melkkilä

Commissioned by: Pudasjärven kaupunki

In Outreach youth work, equitable encounters with people are a significant part of the job. Social reinforcement, enhancing client selfawareness, and a sociopedagogical approach are crucial aspects of client interactions. The same goals regarding encounters recur in the work of Outreach youth work coordinators and supervisors. For social empowerment to occur, individuals must be met and supported in addressing questions important to themselves.

The central purpose of the thesis is to create two cards containing auxiliary words to support opening a conversation. Perspectives include social reinforcement, increasing selfawareness, and sociopedagogical approaches. This ensures equitable encounters, enhances selfawareness, and supports social growth, which are significant in the process of becoming a member of society. The first set of cards aims to facilitate discussions between young people and Outreach youth workers. The second set aims to facilitate discussions between Outreach youth workers and their supervisors.

The methods used in the thesis included service design and action research, emphasizing user-centeredness and a participatory development process. The development of the cards was based on interviews and prototype testing with outreach youth workers from Kainuu and Koillismaa, as well as their supervisors. Feedback was collected through interviews involving outreach youth workers and supervisors who had practical experience using the cards.

The results showed that the cards improved the quality of discussions, enhanced young people's self-awareness, and facilitated addressing challenging topics. The visual elements of the cards, such as calming nature images, along with clear and professional text content, were particularly well-received.

In practice, the cards proved to be versatile tools for interactions between young people, workers, and supervisors. They can also be used more broadly in work with NEET youth and in supporting workplace well-being, providing clear and concrete tools to foster dialogue and insights.

Keywords: outreach youth work, self-awareness, social pedagogy, social reinforcement, work well-being

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJA, TAUSTA JA TAVOITTEET	8
	2.1 Tarve pohdintakorteille.....	8
	2.2 Opinnäytetyön tavoitteet.....	9
	2.3 Toimeksiantajan kuvaus	10
3	TIETOPERUSTA.....	12
	3.1 Vuorovaikutus ja kommunikaatio.....	12
	3.2 Sosiaalipedagogiikka	14
	3.3 Etsivä nuorisotyö	16
	3.4 Etsivän nuorisotyön koordinaatio	19
	3.5 NEET-nuoret.....	19
	3.6 Itsetuntemus	21
	3.7 Työhyvinvoinnin merkitys etsiville nuorisotyöntekijöille.....	22
	3.8 Esihenkilön tuki osana työhyvinvointia.....	23
4	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTTAMINEN.....	24
	4.1 Toimintatutkimus.....	24
	4.2 Palvelumuotoilu	26
	4.3 Tarpeen tunnistaminen, priiffi ja prototyyppien kehittäminen	28
	4.4 Analyysi ensimmäisen version palautteista ja edelleen kehittäminen	29
5	KÄYTTÄJÄKOKEMUKSET	32

5.1 Palautteen kerääminen	32
5.2 Korttien käyttöönotto	33
6 POHDINTA.....	35
6.1 Kehittämistehtävä	35
6.2 Eettiset näkökulmat.....	36
6.3 Prosessin onnistuminen.....	37
6.4 Toimeksiantajan palaute	38
6.5 Jatkokehittämisideoita	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Etsivässä nuorisotyössä ihmisten tasavertainen kohtaaminen on keskeinen osa työtä. Sosiaalisen vahvistamisen, itsetuntemuksen lisäämisen ja sosiaalipedagogisen lähestymistavan merkitys korostuu asiakas kohtaamisissa. Samat tavoitteet toistuvat myös etsivän nuorisotyön koordinaattoreiden ja esihenkilöiden työssä. Jotta sosiaalinen vahvistuminen voisi toteutua, ihmisen täytyy tulla kohdatuksi ja tuetuksi itselleen tärkeiden kysymysten äärellä. Kohtaamisten ytimessä ovat yhdessä tekeminen, keskinäinen luottamus ja kiireettömyys (Into 2022, 8).

Etsivä nuorisotyö ei ole vain yksilön tukemista, vaan sillä on myös tärkeä rooli nuorten osallisuuden vahvistamisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä yhteiskunnallisella tasolla. Kun nuori kohtaa elämässään haasteita, kuten koulutuksen tai työn puutetta, etsivä nuorisotyöntekijä voi toimia ensimmäisenä linkkinä palveluiden piiriin. Tämä korostaa työn ennaltaehkäisevää vaikutusta: mitä varhaisemmassa vaiheessa nuori saa tarvitsemaansa tukea, sitä todennäköisemmin hän kykenee rakentamaan mielekkään ja itsensä näköisen tulevaisuuden.

Itsetuntemuksen vahvistaminen ei palvele ainoastaan nuoren henkilökohtaista kasvua, vaan se edistää myös vuorovaikutustaitoja ja yhteisöllisyyden kokemusta. Kyky tunnistaa omat tarpeet, tunteet ja vahvuudet luo perustan vastuulliselle toimijuudelle, mikä on keskeistä niin henkilökohtaisessa elämässä kuin yhteiskunnassa. Tämän opinnäytetyön kehittämistehtävä – Oman polkuni oivalluskortit – vastaa suoraan tähän tarpeeseen tarjoamalla konkreettisen työkalun, joka yhdistää itsetuntemuksen tukemisen ja vuorovaikutuksen vahvistamisen.

Työkalujen kehittämisen taustalla on käytännön työn tarpeiden tunnistaminen. Työssäni olen huomannut, että nuorten kanssa käytävät keskustelut eivät aina luonnistu helposti, ja saman haasteen ovat jakaneet kollegani. Korttien avulla voidaan helpottaa vaikeiden aiheiden käsittelyä, mikä tukee sekä nuorten hyvinvointia että työntekijöiden työssä jaksamista. Tämä korostaa, että sosiaalipedagoginen työ ei ole pelkästään asiakas kohtaamisten laadun kehittämistä, vaan se ulottuu myös ammattilaisten hyvinvoinnin tukemiseen.

Työskentelen Pudasjärven kaupungilla etsivänä nuorisotyöntekijänä sekä Kainuun ja Koillismaan alueen etsivän nuorisotyön koordinaattorina. Näissä rooleissa olen saanut laajan näkemyskentän tarpeista ja haasteista. Pudasjärven kaupunki työn tilaajana on mahdollistanut

tämän opinnäytetyön, jonka tavoitteena on kehittää konkreettisia ratkaisuja tukemaan etsivän nuorisotyön arkea sekä vuorovaikutusta nuorten, työntekijöiden ja esihenkilöiden välillä.

Kohtaamisissa itsetuntemuksen vahvistaminen on keskeisessä roolissa. Itsetuntemus tarkoittaa itsensä tuntemista – kykyä havaita omia tunteita, tarpeita, toiveita ja ajatuksia. Omannäköisen arjen ja hyvinvoinnin saavuttamiseksi hyvä itsetuntemus on tärkeää. Itsetuntemusta vahvistaakseen on hyödyllistä pohtia omia vahvuuksia, tavoitteita ja haasteita sekä sitä, mitä elämässä haluaa (Mieli 2024).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on luoda kortit, jotka tukevat vuorovaikutusta sekä esihenkilö- että asiakastasolla. Kortit toimivat välineinä keskusteluissa sosiaalisen vahvistamisen, itsetuntemuksen lisäämisen ja sosiaalipedagogisten lähestymistapojen näkökulmista. Niiden avulla voidaan varmistaa tasavertainen kohtaaminen, vahvistaa itsetuntemusta ja tukea sosiaalista kasvua – keskeisiä tekijöitä yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen prosessissa. Valmis tuotos jaetaan Kainuun ja Koillismaan etsivien nuorisotyöntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä käyttöön.

Tämä opinnäytetyö paikantuu järjestö- ja nuorisotyön kentälle tarjoamalla konkreettisen välineen, joka edistää vuorovaikutusta ja työn vaikuttavuutta alan arjen tehtävissä. Oman polkuni oivalluskortit vastaavat erityisesti etsivän nuorisotyön tarpeisiin, mutta ne ovat sovellettavissa laajemmin nuoriso- ja järjestötyön monille osa-alueille. Kortit voivat tukea NEET-nuorten ohjaamista, työntekijöiden ja esihenkilöiden välistä vuoropuhelua, työhyvinvoinnin vahvistamista sekä kohtaamisten laadun parantamista kokonaisvaltaisesti.

2 OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJA, TAUSTA JA TAVOITTEET

Etsivän nuorisotyön arjessa on noussut esiin tarve työvälineille, jotka tukevat nuorten itsetuntemusta ja sosiaalista kasvua sekä edistävät dialogia niin asiakaskohtaamisissa kuin esihenkilötyössä. Pudasjärven kaupungin toimeksiannosta suunnitellut pohdintakortit vastaavat tähän tarpeeseen yhdistäen visuaalisuuden ja käytännönläheisen sisällön. Korttien tavoitteena on parantaa vuorovaikutuksen laatua ja tarjota tukea haastavien aiheiden käsittelyyn, hyödyttäen sekä nuoria että työntekijöitä.

2.1 Tarve pohdintakorteille

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat pitkään hyödyntäneet erilaisia kortteja apuvälineinä nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa. Kortit voivat sisältää kuvia tai tekstiä, ja molemmilla on todettu olevan käyttöarvoa. Käytännössä on kuitenkin havaittu, että monesti valmiit kortit eivät täysin vastaa etsivän nuorisotyön erityistarpeita, eivätkä ne aina auta kartoittamaan nuoren tilannetta tai hänen elämänsä haasteita riittävän kattavasti.

Keskustellessani Kainuun ja Koillismaan alueen etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa kävi ilmi, että tarve on erityisesti korteille, jotka auttaisivat nuorta pohtimaan kysymyksiä, jotka ovat keskeisiä hänen elämässään eteenpäin menemisen ja omien tavoitteidensa asettamisen kannalta. Tällaiset kortit voisivat toimia työvälineenä, joka auttaa avaamaan keskusteluita ja tukemaan nuorta käsittelemään monimutkaisia kysymyksiä oman elämänsä suhteen.

Korttien kehityksessä visuaalisuus nousi tärkeään asemaan. Nuorten kohdalla visuaaliset elementit voivat helpottaa keskustelun aloittamista, luoda turvallisen ja rauhoittavan ilmapiirin sekä tarjota aistikokemuksia, jotka tukevat vuorovaikutusta. Kuvien monikäyttöisyys on merkittävä etu: osa nuorista hyötyy erityisesti siitä, että kortit tarjoavat muutakin kuin tekstiä. Tämä tukee niiden käyttöä erilaisissa tilanteissa ja nuorten yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Ensimmäisessä korttien prototyypissä ei käytetty lainkaan kuvia, mikä koettiin puutteena. Palautteen perusteella päätin tutkia aiemmin ottamiani valokuvia, joista valikoitui kortteihin luonto- ja eläinteemaisia kuvia. Nämä teemat koettiin rauhoittaviksi ja niillä on erityinen merkitys nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. Korttien tekstisisällöt puolestaan suunniteltiin yhdessä alueen etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin käytännön tarpeisiin nuorten kanssa työskentelyssä.

Keskusteluissa nousi esiin myös huoli siitä, kuinka hyvin esihenkilöt ymmärtävät etsivän nuorisotyön arkea ja työn sisältöjä. Esihenkilöiden kiinnostus saada enemmän tietoa työntekijöidensä jaksamisesta ja työtehtävistä osoittaa, että vuorovaikutukseen voisi olla tarpeen kehittää uusia työkaluja. Toisaalta, jotkut etsivän nuorisotyöntekijät kokivat, etteivät he aina osaa tai uskalla riittävän hyvin sanoittaa omia ajatuksiaan ja tarpeitaan esihenkilöille.

Korttien kysymyksiä voidaan pienin muokkauksin hyödyntää myös esihenkilöiden ja työntekijöiden välisissä kehityskeskusteluissa. Korttien avulla voidaan avata vuorovaikutusta ja laajentaa kehityskeskustelujen raameja, jotka usein keskittyvät vain tiettyihin, kapeisiin osa-alueisiin.

2.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena on kehittää kahdet apusanoja sisältävät kortit keskustelun avaamisen tueksi. Ensimmäisten korttien tarkoituksena on helpottaa nuorten ja etsivien nuorisotyöntekijöiden välisiä keskusteluja. Toisten korttien tarkoituksena on helpottaa etsivien nuorisotyöntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä välisiä keskusteluja. Korteissa on tarkoituksena käyttää samoja rakenteita siten, että tekstiosuudet ovat muotoiltu käyttötarkoitukseensa sopiviksi.

Korttien tavoitteena on toimia välineinä keskusteluissa sosiaalisen vahvistamisen, itsetuntemuksen lisäämisen ja sosiaalipedagogisten lähestymistapojen näkökulmista. Keskustelukortit on suunniteltu avaamaan ja syventämään dialogeja, tarjoten mahdollisuuden käsitellä asioita, joita ei ehkä muutoin tulisi puheeksi. Korteja voidaan käyttää myös itsetuntemuksen edistämiseen, tarjoten uusia näkökulmia ja oivalluksia. Opinnäytetyössä kehitetty työväline osoittautui käytännössä toimivaksi tukemaan työn laatua ja kehittämään toimintaa etsivän nuorisotyön pa-

riissa. Kortit helpottivat vuorovaikutusta sekä nuorten että työntekijöiden ja esihenkilöiden välillä, ja niiden käyttö paransi keskusteluiden laatua ja syvyyttä. Myös muut tavoitteet, kuten itsetuntemuksen vahvistaminen ja sosiaalisen kasvun tukeminen, toteutuivat myönteisesti. Palauteen perusteella kortit edistivät sekä asiakkaiden että työntekijöiden oivalluksia ja loivat uusia mahdollisuuksia dialogiin.

Oma kiinnostukseni aiheeseen syntyi siitä havainnosta, että on yhteiskunnallisesti tärkeää tukea etsivän nuorisotyön pääkohderyhmää, NEET-nuoria, joilla voi olla usein vaikeuksia ilmaista omia ajatuksiaan ja suunnitelmiaan tulevaisuudestaan. Toinen havainto syntyi siitä, että etsivät nuorisotyöntekijät tarvitsevat esihenkilöidensä tukea henkisesti kuormittavassa työympäristössä.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen tavoitteena on auttaa työn tilaaja parantamaan työn laatua ja kehittämään toimintaansa. Tarkoituksena on varmistaa, että asiakkaat saavat ammattitaitoista ohjausta ja heidät kohdataan omana itsenään, huomioiden heidän erityistarpeensa. Myös työntekijät tarvitsevat esihenkilön tuen, yksilölliset tarpeet huomioiden.

Korttien on tarkoitus olla käyttökelpoisia asiakastyössä, sekä esihenkilöiden ja työntekijöiden välisissä keskusteluissa. Valitsin aiheen, koska uskon vahvasti, että ammattilaiset tarvitsevat tukea niin asiakkaiden elämään liittyvissä, kuin työelämäänsäkin liittyvissä keskusteluissa.

2.3 Toimeksiantajan kuvaus

Pudasjärvi sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnan pohjoisosassa. Sen naapurikuntia ovat Ii, Oulu, Posio, Puolanka, Ranua, Suomussalmi, Taivalkoski ja Utajärvi. Kaupunki tunnetaan kauniista luonnostaan ja monipuolisista ulkoilumahdollisuuksistaan, kuten kansallispuistoista ja vaellusreiteistä. Pudasjärven asukasluku on runsaat 7500 henkeä, ja kaupungin keskusta sijaitsee Iijoen varrella. Pudasjärven kaupungilla on vahva yhteisöllinen henki, ja se panostaa aktiivisesti asukkaidensa hyvinvointiin tarjoamalla monipuolisia palveluita ja harrastusmahdollisuuksia. Tämän lisäksi kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten yritysten ja yhdistysten kanssa luodakseen viihtyisän ja elinvoimaisen asuinympäristön kaikille asukkailleen. Pudasjärven kaupungin henkilöstömäärä on 380 työntekijää. Työntekijät ovat suuressa arvossa, heille tarjotaan mahdollisuus ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja asiantuntevan työyhteisön

tuki. Työntekijöillä on modernit ja terveet työtilat sekä viihtyisä työympäristö nykyaikaisin työaikajoustoin, joihin sisältyvät muun muassa liukuva työaika, hybridityö (Kuntarekry 2024.)

Pudasjärven nuorisopalvelut koostuvat kahdesta päätoiminnasta: perusnuorisotyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä. Organisatorisesti nuorisopalvelut ovat osa kaupungin Hyvinvointi- ja sivistystoimintaa. Lähiesihenkilönä nuorisopalveluissa toimii hyvinvointipäällikkö, joka vastaa toiminnan johtamisesta ja valvonnasta (Pudasjärvi, nuoret 2024.)

Työskentelen itse etsivänä nuorisotyöntekijänä sekä Kainuun ja Koillismaan alueen etsivän nuorisotyön koordinaattorina. Koordinaattorin tehtäväni kautta olen saanut laajasti tietoa kentällä esiintyvistä tarpeista ja toiveista. Näiden esille nousseiden tarpeiden pohjalta toin esityksen korttien kehittämisestä hyvinvointipäällikölle, joka antoi toimeksiannon korttien suunnittelulle ja toteuttamiselle.

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperustassa käsitellään kattavasti opinnäytetyön kannalta keskeisiä aihealueita, joihin kuuluvat vuorovaikutus ja kommunikaatio, sosiaalipedagogiikka, etsivän nuorisotyön menetelmät ja lähestymistavat sekä NEET-nuorten määritelmät, tarpeet ja haasteet. Lisäksi tarkastellaan työhyvinvointia ja sen tukemista. Näiden osa-alueiden syvällinen ymmärtäminen on olennaista tutkimuksen kohderyhmän ja tutkimusongelman kontekstissa. Seuraavissa osioissa pureudutaan näihin teemoihin tarkemmin.

3.1 Vuorovaikutus ja kommunikaatio

Vuorovaikutus tarkoittaa ihmisten välistä viestintää, jossa jaetaan, tulkitaan ja reagoidaan viesteihin. Se voi olla sekä sanallista että sanatonta, ja siihen kuuluvat esimerkiksi puhe, ilmeet, eleet, äänenkäyttö ja hiljaisuus. Vuorovaikutus on dynaaminen prosessi, jossa viestintäosapuolet toimivat samanaikaisesti sekä viestien lähettäjinä että vastaanottajina. Tällöin he muokkaavat viestintää jatkuvasti toistensa reaktioiden perusteella. Vuorovaikutuksessa on aina mukana suhdetaso. Viestinnällä ei pelkästään välitetä tietoa, vaan se rakentaa ja muokkaa osapuolten välistä suhdetta. Relationaalinen viestintä tarkoittaa, että jokainen viesti viestii myös osapuolten välisestä suhteesta, kuten ystävällisyydestä tai asiallisuudesta. Suhde vaikuttaa vuorovaikutukseen ja päinvastoin. Vuorovaikutuksen ei tarvitse tapahtua kasvojen välillä. Nykyään yhä useammin viestintä tapahtuu teknologian välityksellä, kuten sosiaalisessa mediassa, chatissa tai videopuhelussa, missä viestintätavat, kuten puhe ja kirjoittaminen, voivat sekoittua. Kaikissa vuorovaikutuksen muodoissa keskeistä on viestien vaihto, tulkinta, reagointi ja viestinnän jatkuva muuttuminen (Isotalus & Rajalahti 2017, Vuorovaikutus johtajan työssä, Luku ”Mitä vuorovaikutus on?”.)

Vuorovaikutus on aitoa tahtoa kunnioittaa ja arvostaa toista ja itseään. Osapuolet edustavat lähtökohtia vuorovaikutuksessa, joita pyritään ymmärtämään vuorovaikutuksen saavuttamiseksi. Tässä on kyse asenteesta toista, kuin itseäänkin kohtaan. Kaikki toisten kanssa tapahtuva toiminta on vuorovaikutusta (Mieli 2024, luku ”Vuorovaikutustaitoja voi oppia”).

Yleensä ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta puhuttaessa tarkoitetaan viestintää, josta käytetään termiä kommunikointi. Kommunikaatio perustuu viestin asiallisuuteen, totuuden mukaisuuteen, selkeyteen ja informatiivisuuteen. Kuulija nojaa samoihin asioihin tulkitessaan keskustelukumppanin puhetta. Viestien tulkinta liittyy keskustelussa käytävään yhteistyöhön. Puhujat pyrkivät ymmärtämään toisiaan, mutta aina yhteisymmärrystä ei synny (Karjalainen 2000, luku ”Kommunikaatio-ongelmat ja niiden ratkaiseminen lapsen ja aikuisen välisessä keskustelussa”.)

Kuunteleminen on vuorovaikutuksen välttämätön osa, jossa viestejä vastaanotetaan, tulkitaan ja arvioidaan. Hyvä kuuntelu edellyttää kykyä havaita viestien ydinsisältö, erottaa faktat mielipiteistä ja huomioida myös sanaton viestintä. Kuuntelutaitoja voivat kuitenkin heikentää esimerkiksi kiire, ennakoasenteet tai keskittymisen puute. Kuuntelijoilla voi olla erilaisia profiileja: empaattinen kuuntelija keskittyy tunteisiin, kun taas asiakaskeinen kuuntelija painottaa viestien sisältöä ja perusteluita. Sekä puhumisella että kuuntelemisella on merkittäviä vaikutuksia yksilöiden ja organisaatioiden hyvinvointiin. Hyvä kuuntelutaito edistää yhteistyötä, ehkäisee väärinymmärryksiä ja parantaa työn tuloksellisuutta. Heikko kuuntelu puolestaan voi johtaa konflikteihin, tehottomuuteen ja jopa aineellisiin vahinkoihin. Vuorovaikutus ei ole pelkkää puheen ja kuuntelun vaihtelua, vaan kokonaisvaltainen prosessi, jossa sekä sanalliset että sanattomat viestit vaikuttavat osapuolten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutuksen laatuun (Iso-talus & Rajalahti 2017, Vuorovaikutus johtajan työssä, Luku ”Puhuminen ja kuunteleminen”.)

Vuorovaikutusosaaminen tarkoittaa taitoa, joka voidaan oppia ja jossa voidaan kehittyä. Se ei ole synnynnäinen lahja, vaan jokainen voi sijoittua vuorovaikutusosaamisen jatkumolle hyvän ja huonon välimaastoon. Vuorovaikutusosaaminen ei kuitenkaan ole persoonallisuuden piirre tai karisma, vaan se koostuu tiedoista, taidoista ja motivaatiosta. Kuka tahansa voi kehittyä tässä taidossa oppimalla ja harjoittelemalla. Vuorovaikutusosaamisen tietoulottuvuus sisältää ymmärryksen esimerkiksi palautteen vaikutuksista, viestinnän suunnittelusta ja kuuntelun tehostamisesta. Vuorovaikutusosaamisen mittareina pidetään tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tehokkuus tarkoittaa, että tavoitteisiin päästään ilman ylimääräistä ajanhukkaa, kun taas tarkoituksenmukaisuus varmistaa, että vuorovaikutus sopii tilanteeseen ja edistää viestinnän tavoitetta. Taitavassa viestinnässä eettiset periaatteet ovat olennaisia, sillä pelkkä tavoitteen saavuttaminen ei riitä, jos siihen päästään epäeettisin keinoin. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu myös suhteissa toisiin ihmisiin, eikä sitä voida tarkastella irrallaan vuorovaikutussuhteista.

Vuorovaikutusosaamisen kehittäminen tarkoittaa oman viestintätavan muuttamista, ei persoonan muokkaamista. Esimerkiksi suorasanaainen viestijä voi oppia viestimään samaa sisältöä ystävällisemmin. Tämä perustuu ajatukseen, että viestintätapoja voidaan aina kehittää. Kehittyminen tapahtuu lisäämällä tietoa, harjoittelemalla taitoja ja muokkaamalla asenteita. Viestinnän oppiminen voidaan kuvata vaiheittaisena prosessina, joka alkaa tiedostamattomasta osaamattomuudesta ja etenee tiedostetun osaamisen kautta automatisoituneeseen, taitavaan viestintään. Vuorovaikutusosaamista voidaan kehittää sekä viestintäkoulutuksen että käytännön kokemusten avulla, mutta koulutuksella on todettu olevan erityisen merkittävä vaikutus. Viestintäosaamisen arviointiin vaikuttaa aina arvioijan näkökulma. Omat käsitykset taidoista voivat erota muiden tai ulkopuolisen havainnoijan arviosta. Tämä moninaisuus tekee vuorovaikutuksen arvioinnista monimutkaista mutta myös rikastuttavaa, sillä taitavuus ilmenee eri tavoin eri tilanteissa ja suhteissa (Isotalus & Rajalahti 2017, Vuorovaikutus johtajan työssä, Luku ”Vuorovaikutusosaaminen”).

3.2 Sosiaalipedagogiikka

Kasvatukseen on liitetty sosiaalinen ulottuvuus jo antiikin kreikan ajoilla. Platonin (427-347 eaa.) ja Aristoteleen (384-322 eaa.) kirjoituksissa kasvatuksella on ollut selkeä yhteiskunnallinen tehtävä ja luonne. Kasvatuksen sosiaalisuutta ovat tarkastelleet mm. kasvatusteoreetikot Juan Luis Vives (1492-1592), Johann Amos Comenius (1592-1670) ja Jean-Jacques Rousseau (1712-1778). Sosiaalipedagogiikka ja sen käsite on kuitenkin syntynyt vasta 1800-luvun Euroopassa aikana, jolloin teollistuminen ja kaupungistuminen muuttivat yhteiskuntaa ja perinteisiä sosiaalisia rakenteita. Nopeat muutokset lisäsivät yhteiskunnallisia ongelmia, kuten köyhyyttä, lasten heitteillejättöä ja rikollisuutta, sillä perinteiset kasvatusinstituutiot eivät enää riittäneet. Ajateltiin, että yhteiskunta tarvitsee uudenlaista kasvatusta, joka tukee ihmisten sosiaalista integraatiota ja auttaa ylittämään luokkarajoja. Sivistyneistön keskuudessa korostui rationalismin ja valistusaatteen vaikutus: ihmisten nähtiin pystyvän tieteen ja kasvatuksen avulla parantamaan elinolosuhteitaan. Näin syntyi sosiaalipedagogiikka, joka pyrki yhdistämään sosiaalisen vastuun ja pedagogiikan ratkaisuna yhteiskunnan haasteisiin. Tietävästi sosiaalipedagogiikan käsitettä on käyttänyt ensimmäisen kerran vuonna 1844 Karl Mager. Adolph Diester-

weg otti samaan aikaan sosiaalipedagogiikan käsitteen käyttöönsä ja toi sen laajemmin tietoisuuteen. Mager keskittyi sosiaalipedagogiikassa yhteisön ja sosiaalisten taitojen kehittämiseen, kun taas Diesterweg korosti yksilön valistusta ja kriittistä ajattelua, joka mahdollistaa aktiivisen kansalaisuuden. Suomessa ensimmäinen sosiaalipedagogiikan oppikirja on ilmestynyt vasta vuonna 1997 ja tästä syystä usein unohdetaan, että J. V Snellmann on luonut jo 1800-luvulla henkistä perustaa sosiaalipedagogiikalle kansansivistystyön kautta (Nivala & Ryyänen, Sosiaalipedagogiikka 2024, luku ”sosiaalipedagogiikan synty ja varhaishistoria”).

Sosiaalipedagoginen toiminta pohjautuu perustavanlaatuisiin näkemyksiin ihmisen, tiedon ja maailman luonteesta. Sosiaalipedagogiikan neljä vahvimmin olevaa suuntausta ovat ymmärtävä suuntaus, kriittinen suuntaus, ekososiaalinen suuntaus ja sopeuttava suuntaus. Ymmärtävä suuntaus painottaa yksilön ymmärtämistä ja hyväksymistä omana itsenään. Ymmärtävässä sosiaalipedagogiikassa tavoitteena on nähdä maailma yksilön näkökulmasta ja tukea häntä omassa kasvussaan ja kehityksessään ilman suurta painetta sopeutumiseen tai muokkaamiseen. Kriittinen suuntaus keskittyy yhteiskunnallisten epäkohtien ja rakenteellisen eriarvoisuuden kriittiseen tarkasteluun. Se pyrkii vahvistamaan yksilöiden ja yhteisöjen kykyä havaita ja haastaa epäoikeudenmukaiset rakenteet ja edistämään sosiaalista muutosta. Ekososiaalinen suuntaus korostaa ympäristön ja luonnon merkitystä osana sosiaalista kasvatusta ja hyvinvointia. Ekososiaalinen sosiaalipedagogiikka kannustaa kestävän kehityksen ja ekologisen vastuun periaatteisiin, joissa ihminen nähdään osana luontoa ja ekologista tasapainoa. Sopeuttava suuntaus painottaa yksilön sopeutumista yhteiskunnan normeihin ja arvoihin. Tavoitteena on auttaa yksilöä omaksumaan ne sosiaaliset taidot ja arvot, jotka auttavat häntä toimimaan paremmin yhteiskunnan jäsenenä ja elämään sovussa yhteisönsä kanssa. Nämä suuntaukset tarjoavat erilaisia lähestymistapoja sosiaalipedagogiikkaan, kukin painottaen eri näkökulmia yksilön ja yhteiskunnan välisessä suhteessa (Nivala & Ryyänen, Sosiaalipedagogiikka 2024, luku ”sosiaalipedagogian suuntauksia”).

Sosiaalipedagogiikka tutkii ihmisen kasvua sosiaalisena prosessina, keskittyen siihen, miten yksilö kasvaa yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi sekä toimii sen osana. Sosiaalipedagogiikka ei tarkastele pelkästään yksilön kehitystä, vaan myös kasvatuksellisia toimia, jotka tukevat tätä kasvua elämän eri vaiheissa. Kasvu ja kasvatusta nähdään sosiaalipedagogiikassa laajasti käsitettävänä ilmiönä, joita esiintyy jatkuvasti elämän eri osa-alueilla – aina arkipäivän kohtaamisista muodollisiin kasvatustilanteisiin saakka. Sosiaalipedagogiikan keskeisiä tavoitteita ovat täysipainoisen kansalaisuuden edistäminen, yksilöiden ja yhteisöjen itseohjautuvuuden tukeminen

sekä tasapainoisen yhteiselämän vahvistaminen. Se pyrkii luomaan edellytykset sosiaaliselle osallisuudelle ja tarkastelee keinoja, joilla ihmisten kasvua ja kasvatusta voidaan tukea näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Sosiaalipedagogiikan piiriin kuuluvat myös yhteiskunnalliset ongelmat, kuten eriarvoisuus, syrjintä ja syrjäytyminen, ja se keskittyy näiden ilmiöiden ennaltaehkäisyyn sekä niiden vaikutusten lievittämiseen. Sosiaalipedagoginen toiminta jakautuu kahden pääalueeseen: yleiseen sosiaalisen kasvun tukemiseen, joka koskee kaikkia yhteiskunnan jäseniä, sekä erityiseen kasvatukselliseen tukeen, joka on suunnattu niille, jotka kohtaavat erilaisia haasteita tai vaikeuksia elämässään. Erityistä tukea saatetaan tarvita tilanteissa, joissa yksilö on esimerkiksi syrjäytynyt koulutuksesta tai työelämästä, kamppailee mielenterveys- tai päihdeongelmien kanssa tai elää haastavissa perheolosuhteissa. Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on tällöin auttaa näitä ihmisiä integroitumaan yhteiskuntaan ja osallistumaan siihen aktiivisesti, sekä samalla ehkäistä syrjäytymistä. Sosiaalipedagoginen ajattelu korostaa myös kriittistä suhdetta yhteiskuntaan. Integraation lisäksi tavoitteena on usein emansipaatio, eli yksilöiden ja yhteisöjen vapauttaminen rakenteista ja käytännöistä, jotka estävät heidän täyden potentiaalinsa saavuttamisen. Näin sosiaalipedagogiikka pyrkii tukemaan paitsi yksilöiden paikkaa yhteiskunnassa myös heidän valmiuksiaan ajatella kriittisesti ja toimia aktiivisesti yhteiskunnallisten epäkohtien korjaamiseksi. Tieteenä sosiaalipedagogiikka yhdistää kasvatustieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen näkökulman, tuoden pedagogisen lähestymistavan osaksi sosiaalista työtä. Se on myös toimintatiede, jossa teoria ja käytäntö ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään. Teoreettinen tieto auttaa kehittämään käytännön toimintaa, ja käytännössä saadut kokemukset puolestaan muokkaavat ja uudistavat teoreettista ajattelua. Sosiaalipedagogiikan alaan kuuluva tutkimus on välttämätöntä tämän yhteyden säilyttämiseksi ja käytännön toiminnan jatkuvaksi kehittämiseksi (Sosiaalipedagogiikka, Sosiaalipedagoginen seura 2024.)

3.3 Etsivä nuorisotyö

Etsivää nuorisotyötä on tehty Suomessa 1990-luvulta alkaen. Etsivä nuorisotyö merkittiin nuorisolakiin 2011, jolloin opetus ja kulttuuriministeriö alkoi myöntämään kunnille avustusta etsivän nuorisotyön järjestämiseen. Etsivä nuorisotyö tarjoaa kaikille alle 29-vuotiaille mahdollisuuden saada henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Etsivät nuorisotyöntekijät auttavat erityisesti koulutuksen tai työelämän ulkopuolella olevia nuoria sekä niitä, jotka kaipaavat apua itseään

askarruttavissa asioissa. Tavoitteena on auttaa nuoria rakentamaan elämää. Etsivä nuorisotyöntekijä toimii rinnalla kulkijana, joka auttaa nuorta selvittämään seuraavia askelia elämässä (Into, etsivä nuorisotyön käsikirja 2022, 5-10.) "Rinnalla kulkija" on käsite, joka kuvaa tukijan tai auttajan roolia, jossa hän on läsnä ja tukee toista ihmistä tasavertaisesti, ilman ylhäältä päin ohjaamista tai painostusta. Etsivässä nuorisotyössä tämä tarkoittaa, että työntekijä kulkee nuoren rinnalla arjessa, kuunnellen, tukien ja auttaen nuorta löytämään omat voimavaransa ja ratkaisuja tilanteeseensa. Tavoitteena on luoda luottamuksellinen suhde ja tarjota apua nuoren omilla ehdoilla ja tahdilla.

Etsiviin voi ottaa yhteyttä helposti, luottamuksellisesti ja ilmaiseksi. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista. Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa voi pohtia esimerkiksi arjen tilanteita ja tekemisiä, ihmissuhteita ja sosiaalista elämää, terveyttä ja jaksamista, opiskelupaikkoja ja työpaikkoja, raha-asioita ja toimeentuloa, työttömyyttä ja työllisyyspalveluiden kanssa asiointia. Tapaamiset järjestetään nuoren toivomassa paikassa, jossa hän tuntee olonsa mukavaksi ja turvalliseksi. Tämä voi olla esimerkiksi kahvila, puisto, etsivän nuorisotyön toimitilat tai vaikkapa nuoren oma koti. Etsivän nuorisotyön kokonaisvaltainen ja joustava lähestymistapa mahdollistaa nuoren tukemisen hänen omista tarpeistaan lähtien, auttaen häntä löytämään ratkaisuja ja etenemään elämässään (Into, etsivä nuorisotyön käsikirja 2022, 5-10.)

Nuorisolaki 1285/2016 pyrkii edistämään nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi sekä ehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Lain mukaan kunnat ovat velvollisia järjestämään etsivää nuorisotyötä, joka on suunnattu erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa nämä nuoret ja ohjata heidät tarvittavien palveluiden ja tuen piiriin. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja suostumukseen, mikä tarkoittaa, että nuorta ei voida pakottaa osallistumaan toimintaan. Työssä noudatetaan luottamuksellisuutta, ja nuoren tiedot käsitellään tietosuojaa kunnioittaen. Kunnan tehtävänä on myös huolehtia, että etsivällä nuorisotyöllä on riittävät resurssit toiminnan järjestämiseksi ja laadun varmistamiseksi. Etsivä nuorisotyö on siten yksi keskeinen keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja tukea heidän polkuaan kohti koulutusta, työelämää ja yhteiskunnallista osallisuutta. Nuorisolain 11 § käsittelee tietojen luovuttamista etsivälle nuorisotyölle. Sen mukaan opetuksen, puolustusvoimien, poliisin, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä TE-palveluiden viranomaiset voivat luovuttaa etsivää nuorisotyötä tekeville työntekijöille tietoja nuoresta, joka on keskeyttänyt opintonsa, jättänyt perus-

koulun jälkeen hakeutumatta jatkokoulutukseen tai on ilman työ- tai koulutuspaikkaa. Tiedonluovutuksen edellytyksenä on, että nuoren arvioidaan olevan tuen tarpeessa ja että luovutettavat tiedot ovat välttämättömiä nuoren ohjaamiseksi tarvittaviin palveluihin. Ennen tietojen luovuttamista viranomaisen tulee pyrkiä varmistamaan, että nuori on tietoinen tästä mahdollisuudesta. Lain 12 § puolestaan säätelee nuorten tietojen käsittelyä etsivässä nuorisotyössä. Pykälän mukaan etsivää nuorisotyötä tekevä taho voi käsitellä vain sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä nuoren ohjaamiseksi tarvitsemiensa palveluiden ja tuen piiriin. Tietojen käsittelyssä on noudatettava tietosuoja-asetuksia, ja tiedot tulee poistaa heti, kun ne eivät enää ole tarpeellisia nuoren tukemisen kannalta. Nuorella on myös oikeus saada tietoa siitä, mitä tietoja hänestä on kerätty ja mihin tarkoitukseen niitä käytetään (Nuorisolaki 1285/2016.)

Aikalisä-toiminta on etsivä nuorisotyön tarjoamaa tukea asevelvollisuusikäisille miehille sekä vapaaehtoista asepalvelusta harkitseville naisille. Tukea on saatavilla koko palvelusprosessin ajan: ennen kutsuntoja, kutsuntojen yhteydessä sekä palveluksen aikana ja sen päättyessä. Toiminta tukee nuoria käsittelemään asevelvollisuuteen tai vapaaehtoiseen palvelukseen liittyviä kysymyksiä ja haasteita. Aikalisä-toiminta toteutetaan yhteistyössä puolustusvoimien, siviilipalveluskeskuksen sekä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Myös asumiseen, toimeentuloon, opiskeluun ja työllistymiseen liittyviä palveluita, kuten Kelan ja Valtiokonttorin tukipalveluita, on saatavilla. Toiminta on valtakunnallista, ja sitä toteuttavat kunnat tai niiden kanssa yhteistyössä toimivat organisaatiot. Kokonaiskoordinaatiosta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön ja -politiikan vastuualue.

Aikalisä-toiminta perustuu nuorisolain mukaiseen etsivään nuorisotyöhön (Nuorisolaki 1285/2016, 10–12 §) ja toimii tiiviissä yhteistyössä eri toimialojen kanssa, jotta nuorten tarpeisiin voidaan vastata kokonaisvaltaisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö, Aikalisä-toiminta.) Aikalisä-toiminta on sosiaalipedagogista toimintaa, sillä sen tavoitteena on tukea nuorten hyvinvointia ja osallisuutta tarjoamalla heille apua ja ohjausta asevelvollisuuteen liittyvissä siirtymävaiheissa. Sosiaalipedagogisessa hengessä se edistää nuorten omia voimavaroja, osallisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä tukemalla heidän valmiuksiaan käsitellä asevelvollisuuteen liittyviä haasteita.

3.4 Etsivän nuorisotyön koordinaatio

Etsivä nuorisotyö on organisoitu alueellisiin verkostoihin, jotka kattavat lähes koko Suomen. Näitä verkostoja koordinoi alueellinen koordinaattori, jonka tehtävänä on varmistaa sujuva yhteistyö ja tehokas tiedonkulku eri toimijoiden välillä. Jokainen etsivä nuorisotyöntekijä kuuluu omaan alueelliseen verkostoonsa ja on tiiviissä yhteydessä koordinaattoriin. Alueellisen koordinaation keskeisinä tavoitteina on vahvistaa yhteistyötä ja osallisuutta alueen toimijoiden välillä. Tämä tapahtuu luomalla yhteisiä työskentelymuotoja ja edistämällä verkoston jäsenten välistä vuorovaikutusta, mikä lisää toimijoiden keskinäistä synergiaa ja mahdollistaa resurssien tehokkaamman hyödyntämisen. Koordinaattori tukee etsivien nuorisotyöntekijöiden työtä tarjoamalla heille mahdollisuuksia vertaistukeen ja ammatilliseen kehittymiseen, mikä on tärkeää työn kuormittavuuden vuoksi. Lisäksi koordinaattori innostaa etsiviä osallistumaan yhteiseen vaikuttamistyöhön, jossa keskiössä on nuorten hyvinvointi. Koordinaattori toimii myös viestinviejänä etsivän nuorisotyön, aluehallintoviraston sekä opetus- ja kulttuuriministeriön välillä, varmistaen ajankohtaisten asioiden huomioinnin. Aluekoordinaattorin tehtäviin kuuluu myös laadun kehittäminen. Tämä tapahtuu järjestämällä koulutuksia ja seminaareja sekä jakamalla parhaita käytäntöjä verkostolle. Alueellinen koordinaatio on siten keskeisessä roolissa varmistamassa, että etsivä nuorisotyö kehittyy jatkuvasti ja vastaa tehokkaasti nuorten tarpeisiin. Alueellinen koordinaatio on ratkaiseva elementti etsivän nuorisotyön onnistumisessa ja tukee työn tekijöitä heidän päivittäisessä työssään, samalla edistäen vaikuttamistyötä ja varmistamalla toiminnan korkean laadun (Into, Alueelliset verkostot 2024.)

3.5 NEET-nuoret

NEET-nuoret ovat nuoria, jotka eivät tällä hetkellä ole mukana koulutuksessa, työelämässä tai suorittamassa asevelvollisuutta (Not in Employment, Education or Training). NEET-nuoria ei pidä sekoittaa syrjäytyneisiin nuoriin, sillä NEET-status voi olla tietoinen valinta elämäntilanteen niin vaatiessa, eikä se välttämättä ole negatiivinen asia (Gissler, Larja, Merikukka, Paananen, Ristikari & Törmäkangas 2016.)

Aaltonen, Berg ja Ikäheimo teiksessa Nuoret Luukulla (2015, 76-77) jakavat heidät kolmeen kategoriaan:

1. **Elämän kolhimat:** Näiden nuorten elämässä on monia tekijöitä, jotka vaikeuttavat heidän sopeutumistaan yhteiskunnan normeihin. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi asunnottomuus, päihdeongelmat, oppimisvaikeudet, perheen tuen puute tai suuret elämänmuutokset. Näiden nuorten tilanne on usein vaikein, sillä ongelmat kasaantuvat (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 76).
2. **Puolivalmiit:** Näillä nuorilla on parempi tilanne kuin elämän kolhimilla, mutta heilläkin on omat haasteensa. He ovat saattaneet aloittaa yhden tai useamman ammatillisen koulutuksen, mutta ovat keskeyttäneet opintonsa. Heillä on kuitenkin motivaatiota ja kykyjä hankkia koulutus tai työpaikka (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 76-77).
3. **Taantuman uhrit:** Nämä nuoret ovat suorittaneet yhden tai useamman ammatillisen koulutuksen ja saattavat jo omata työkokemusta, mutta eivät ole onnistuneet löytämään koulutustaan vastaavaa työtä asuinpaikkakunnaltaan tai sen lähialueilta (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 77).

NEET nuorista on tehty useampia määritelmiä ja vertailun vuoksi mm. Hiilamo (2017, 33) jakavat teoksessaan Nuorten osallisuuden edistäminen heidät seuraavaan viiteen kategoriaan:

1. Työttömät nuoret, jotka hakevat töitä.
2. Nuoret, jotka ovat sairaita, vammaisia tai pitävät huolta läheisistään ja ovat siksi työmarkkinoiden ulkopuolella.
3. Passiiviset nuoret, jotka eivät hakeudu töihin tai koulutukseen, vaikka heillä ei ole esettä siihen.
4. Nuoret, jotka odottavat tilaisuuksia kehittää taitojaan ja asemaansa, eivätkä siksi hae koulutuksiin tai töihin.
5. Vapaaehtoisesti NEET-nuoret, jotka tekevät palkatonta vapaaehtoistyötä, matkustelevat, harjoittelevat itsenäisesti tai osallistuvat muuhun mielekkääseen toimintaan (Hiilamo, Määttä, Koskenvuo, Pyykkönen, Räsänen & Aaltonen 2017, 33).

Nämä eri määritelmät auttavat ymmärtämään NEET-nuorten moninaisuutta ja heidän taustojensa erilaisuutta.

Suomessa on havaittu kasvua nuorten, erityisesti 20–24 -vuotiaiden miesten, osalta, jotka eivät ole mukana työelämässä, koulutuksessa tai koulutuksessa (NEET - not in employment, education or training). Vaikka ilmiölle ei ole yksiselitteistä selitystä, tilastot osoittavat, että nuoria miehiä luokitellaan NEET-nuoriksi naisia useammin. Vuonna 2015 Suomessa 11 prosenttia 15–24-vuotiaista nuorista oli tilastoitu NEET-nuoriksi. Tällainen koulutuksen ja työelämän ulkopuolisuus voi vaikuttaa haitallisesti nuorten työllistymismahdollisuuksiin ja heidän luottamukseensa yhteiskuntaan myös myöhemmin elämässä. Lisäksi, koulutuksen ja työelämän ulkopuolisuus liittyy usein muihin ongelmiin, kuten mielenterveys- ja talousongelmiin (Paananen, Surakka, Kainulainen, Ristikari & Gissler 2019, 114.)

3.6 Itsetuntemus

Itsetuntemus tarkoittaa itsensä tuntemista ja ymmärtämistä, mukaan lukien omien ajatusten, tunteiden, tarpeiden ja toiveiden havainnointia. Se on tärkeä osa arjen hyvinvointia ja oman näköisen elämän saavuttamista. Itsetuntemus alkaa kehittyä lapsuudessa ja kasvaa iän sekä elämäkokemusten myötä, mutta sitä voi oppia ja harjoitella missä tahansa elämänvaiheessa. Itsetuntemuksen avulla voi tunnistaa omia vahvuuksia, heikkouksia, tavoitteita ja toiveita. Päivittäiset valinnat, jotka tukevat omia tavoitteita, auttavat elämään elämää, joka sopii itselle. Itsetuntemus vastaa kysymyksiin kuten "kuka ja millainen olen?", "miten ja miksi tunnen, koen ja reagoin?", ja "miten toimin eri tilanteissa?".

Itsetuntemus tukee itsetuntoa, resilienssiä ja ihmissuhteita. Itsetunto tarkoittaa itsensä arvostamista ja omanarvontuntoa. Hyvä itsetuntemus auttaa vahvistamaan itsetuntoa, kun tunnistaa omat ominaisuutensa, vahvuutensa ja luonteenpiirteensä ja osaa hyödyntää niitä elämässään. Heikkouksien tunteminen taas mahdollistaa niiden käsittelyn ja kehittämisen. Kyky tunnistaa ja asettaa omat rajat auttavat jämäkkyuden saavuttamisessa. Itsetuntemusta voi vahvistaa esimerkiksi pohtimalla omia vahvuuksia, haasteita ja tavoitteita, sekä miettimällä, mihin haluaisi varata enemmän aikaa elämässään. Läsnäolo nykyhetkessä, omien ajatusten ja tunteiden kuunteleminen sekä itsensä hyväksyminen ovat avainasemassa itsetuntemuksen kehittämisessä. Lapsen itsetunnon ja itsetuntemuksen kehittymistä voi tukea aikuisten osoittamalla huolenpidolla ja välittämisellä. Aikuiset voivat tukea lapsen itsetuntemusta huolehtimalla lapsen tarpeista, olemalla läsnä, osoittamalla kiinnostusta lapsen tunteita ja ajatuksia kohtaan, ja keskustelemalla niistä lapsen kanssa (Mieli, Tutustu itseesi 2022.)

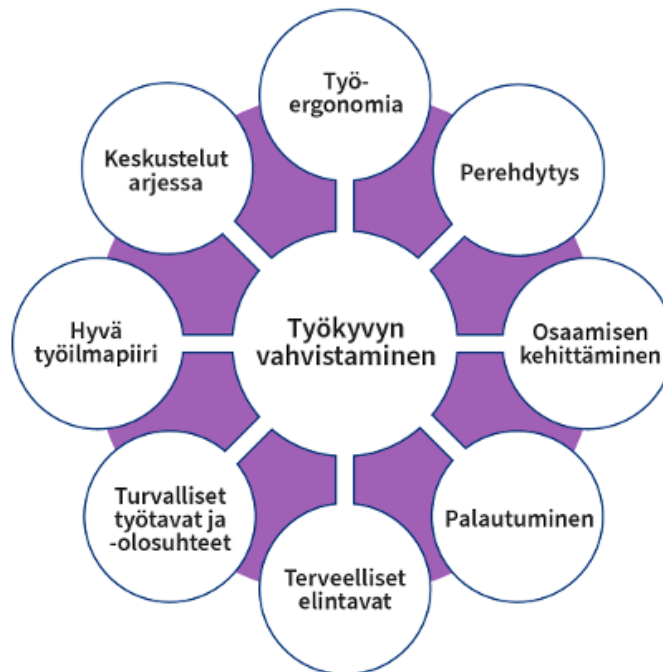
Yhteisöllisyys rakentuu tunneälystä ja tunneosaamisesta, jotka mahdollistavat yhteisön kokemisen positiivisena voimavarana. Tunneosaaminen tukee myös itsetuntemuksen kehittymistä, mikä on olennainen osa aikuistumista ja vastuullisuuden saavuttamista. Aikuisuudessa elämäkokemuksen karttuminen auttaa yhdistelemään paremmin tiedollisia, sosiaalisia ja tunteisiin liittyviä tekijöitä, mikä lisää ymmärrystä itsestä ja muista. Itsetuntemus on yhteisöllisyyden perusta, ja yhteisöllisyys puolestaan toimii merkittävänä terveystekijänä. Työyhteisössä koettu vahva yhteisöllisyys edistää hyvinvointia ja terveyttä myös muuttuvassa yhteiskunnassa ja työelämässä (Sjöman, Yhteisöllisyyden rakennusmateriaalit 2021.)

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on vahvistaa nuoren itsetuntemusta. Aikuistenkin on tärkeää pohtia omaa itsetuntemustaan, erityisesti työelämässä, ja käydä tästä keskustelua esihenkilönsä kanssa. Oman polkuni oivalluskorttien tarkoituksena on tukea itsetuntemuksen kehittämistä.

3.7 Työhyvinvoinnin merkitys etsiville nuorisotyöntekijöille

Ympäristön- ja yksilöllisten tekijöiden vuorovaikutuksesta syntyy työhyvinvointi. Työhyvinvointi on kokonaisuus, jonka muodostavat muun muassa turvallinen työympäristö, selkeät tavoitteet ja työtehtävät. Työntekijä rasittuu vähemmän, jos hän kokee saavansa vaikuttaa työympäristöönsä (Manka & Manka, 2016.)

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hyvä johtaminen, positiivinen työyhteisön ilmapiiri sekä yksilön oma ammattitaito ovat keskeisiä tekijöitä työhyvinvoinnin lisäämisessä. Näiden tekijöiden yhteisvaikutus parantaa työntekijöiden jaksamista, työn tuottavuutta ja sitoutumista työhön (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.)

Kuvio 1. Keinoja työkyvyn vahvistamiseen. Suomi.fi (2024).

3.8 Esihenkilön tuki osana työhyvinvointia

Esihenkilötyöllä ja johtamisella on merkittävä vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin. Kannustava, motivoiva ja osallistava johtaminen voi huomattavasti lisätä työhyvinvointia (Manka & Manka 2016, 75, 126.) Myös kehityskeskustelut tukevat työhyvinvointia. Kehityskeskustelu on prosessi, jossa organisaation eri tahot käyvät keskustelua tavoitteista ja kehittämistarpeista. Tärkeä osa kehityskeskustelua on luottamuksellinen esihenkilön ja työntekijän käymä vuoropuhelu työhön liittyvistä asioista (Salminen & Lindholm 2014, 15.)

Vastuu työhyvinvoinnista ja sen kehittämisestä kuuluu kaikille sidosryhmille. Jokainen voi kantaa vastuun omasta toiminnastaan, kun taas organisaation näkökulmasta vastuu kattaa turvallisuuden, tasapuolisen kohtelun ja johtamisen. Organisaation tehtävänä on huolehtia esimerkiksi työympäristön turvallisuudesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta sekä tarjota hyvää johtamista. Hyvän johtaja luo luottamuksellista sekä avointa kulttuuria organisaation ihmisten välille, joka on merkittävässä roolissa etsivä nuorisotyön työnkuvan ymmärtämisessä, sekä työn tukemisessa. Työntekijällä on vastuu omasta ammatillisesta osaamisestaan, työkyvyn ylläpitämisestä, sekä työnsä tunnettuuden lisäämisestä. Lisäksi jokainen voi omalla käytöksellään ja asenteellaan vaikuttaa työyhteisön ilmapiiriin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.)

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kuvataan kehittämistehtävän toteutusprosessia, jossa tavoitteena oli luoda käytännönläheisiä ja konkreettisia työkaluja etsivän nuorisotyön arjen tueksi. Toteutusprosessissa yhdistyivät suunnitelmallisuus, osallistavuus ja joustavuus, mikä mahdollisti kehittämistoiminnan etenemisen vaihe vaiheelta kohti käytännönläheisiä ratkaisuja. Kehittämispöytätyössä hyödynnettiin monipuolisia menetelmiä, joiden avulla kartoitettiin tarpeita, testattiin uusia ideoita ja muokattiin niitä palautteen perusteella. Prosessin aikana pyrittiin huomioimaan sekä työntekijöiden että esihenkilöiden näkökulmat, jotta lopputulokset vastaisivat aidosti käytännön tarpeisiin. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan, miten kehittämistyö eteni ja mitä menetelmiä eri vaiheissa käytettiin. Kokonaisuus rakentaa kuvan siitä, miten kehittämistehtävän tavoitteita lähestyttiin ja mitä oppeja prosessista saatiin.

4.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus on osallistava ja syklinen lähestymistapa, joka yhdistää tutkimuksen ja käytännön kehittämisen toistuvien syklien kautta. Se etenee vaiheittain, mutta jokainen sykli koostuu suunnittelusta, toiminnasta, havainnoinnista ja reflektiosta (Heikkinen & Kaukko 2024, luku ”Mitä toimintatutkimus on ja miten sitä tehdään”). Toimintatutkimuksen tavoitteena on luoda kehittämisprosessi, jossa osallistujat ovat aktiivisesti mukana kaikissa vaiheissa, mikä tekee siitä erityisen soveltuvan etsivän nuorisotyön kehittämiseen.

Toimintatutkimus aloitettiin kartoittamalla yhdessä Kainuun ja Koillismaan etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa niitä vuorovaikutuksen ja keskustelun haasteita, joita he kohtaavat työssään nuorten kanssa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden ja esihenkilöiden välisten keskustelujen haasteiden kartoittamiseen osallistuivat myös alueen esihenkilöt. Kävimme keskustelut suullisesti alueellisella tapaamisella. Tämän vaiheen tavoitteena oli määritellä yhteisesti kehittämistavoitteet, kuten nuorten itsetuntemuksen vahvistaminen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen parantaminen. Suunnitteluvaiheessa otettiin huomioon työntekijöiden ja esihenkilöiden näkemykset, mikä varmistaa, että kehitetyt kortit vastaavat käytännön tarpeita.

Laadimme suunnitelman ja sen jälkeen kehittämässä siirryttiin konkreettisiin toimenpiteisiin, kuten korttien prototyyppien kehittämiseen ja testaamiseen käytännön työssä. Etsivät nuorisotyöntekijät ja heidän esihenkilönsä osallistuivat aktiivisesti korttien testaamiseen, ja heidän palautteensa otettiin huomioon seuraavien kehitysvaiheiden suunnittelussa. Korttien käytöstä kerättyä tietoa analysoitiin havainnoimalla, miten kortit vaikuttivat keskustelujen laatuun ja osallistumiseen.

Prototyyppi kortit olivat käytössä noin kahden kuukauden ajan kaikissa seitsemässä organisaatiossa. Vapaaehtoisia testaajiksi ilmoittautui 17 etsivää nuorisotyöntekijää sekä viisi esihenkilöä Kainuun ja Koillismaan alueelta. Kokeilujakson jälkeen toteutin alkuhaastattelun liitteenä 1 olevien kysymysten mukaisesti. Esihenkilöille oli käytössä liitteen 2 mukaiset kysymykset.

Opinnäytetyössä käytettiin laadullisia menetelmiä, kuten alkuhaastattelut prototyyppien käytettävyydestä. Haastattelumenetelmänä käytettiin puolistrukturoituja haastatteluja, joiden avulla sain tietoa haastateltavien ajatuksista, kokemuksista ja odotuksista (Puusa & Juuti 2020, luku ”Laadullisen tutkimuksen menetelmät ja näkökulmat”).

Pilotointivaiheiden haastattelut toteutin Teamsin välityksellä, ja se koostui sekä yksilö- että ryhmäkeskusteluista, jotka järjestettiin alueen organisaatioiden mukaisesti. Haastatteluun osallistui kuusi vapaaehtoista käytännössä kortteja kokeillutta etsivää nuorisotyöntekijää ja kaksi esihenkilöä. He saivat itse päättää, halusivatko osallistua yksilökeskusteluun vai ryhmäkeskusteluun. Keskustelujen anonymiteetin turvaamiseksi kirjasin kaikki vastaukset paperille ilman tunnustetietoja ja yhdistin ne siten, ettei yksittäisen vastaajan kommentteja ollut mahdollista tunnistaa. Vaikka alkuperäisissä papereissa ei ollut henkilötietoja, hävitin ne asianmukaisesti tietosuojan varmistamiseksi. Pilotointivaiheen lopussa etsivien ryhmässä arvioitiin toteutettuja toimenpiteitä ja tehtiin päätöksiä jatkotoimenpiteistä korttien jatkokehittämiseksi. Reflektion avulla tunnistettiin onnistuneet ja epäonnistuneet ratkaisut, minkä pohjalta suunniteltiin uudet kehittämistoimenpiteet.

Toimintatutkimuksen erityispiirteenä oli tiivis yhteistyö kehittämissuunnitelman aikana. Etsivät nuorisotyöntekijät ja esihenkilöt eivät olleet vain tiedonlähteitä, vaan aktiivisia toimijoita, jotka vaikuttivat suoraan korttien suunnitteluun ja käyttöönottoon. Osallistujien rooli oli vapaaehtoinen ja heitä kohdeltiin tasa-arvoisesti koko prosessin ajan. Eettisesti oli tärkeää varmistaa, että korttien kehittämistyö ei aiheuttanut ylimääräistä stressiä tai kuormitusta osallistujille, vaan tarkoituksena oli, että se tukisi heidän ammatillista kasvuaan ja työhyvinvointiaan.

4.2 Palvelumuotoilu

Palvelumuotoilu on suhteellisen uusi osaamisala, joka sai alkunsa 1990-luvun alussa palvelualan kasvaessa ja teknologian, erityisesti internetin, kehittyessä. Alan käsitteen toi esiin professori Michael Erlhoff vuonna 1991, ja merkittävää kansainvälistä vaikutusta on ollut myös Birgit Magerilla, joka aloitti palvelumuotoilun professorina Kölnissä vuonna 1995. Ensimmäinen palvelumuotoilutoimisto live|work perustettiin Lontoossa vuonna 2001, ja vuonna 2004 perustettiin alan verkosto Service Design Network (SDN). Suomessa palvelumuotoilu kehittyi internetin ja vuorovaikutussuunnittelun myötä, ja alan pioneerityötä tehtiin erityisesti Satama Interactivessa 1990-luvun lopulla. Ensimmäinen suomalainen palvelumuotoilutoimisto Ego Beta perustettiin vuonna 2007, ja sitä seurasi Palmu Inc. vuonna 2009. Palvelumuotoilun suomalaista osaamista pidetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä, vaikka toimijoiden määrä on rajallinen. Alan tutkimuksen perustana on Mikko Koiviston vuonna 2007 tehty pro gradu -työ, joka pitkään oli keskeinen suomenkielinen julkaisu aiheesta (Tuulaniemi 2011, Palvelumuotoilu, luku ”Palveluiden suunnittelusta palveluiden muotoiluun”).

Palvelumuotoilu hyödyntää tuotemuotoilusta tuttua kehittämisprosessia, jossa muotoilijoiden ydiosaamista sovelletaan palveluiden kehittämiseen. Tärkeimpiä vahvuuksia ovat asiakasymmärryksen lisääminen, luovuuden ja analytiikan yhdistäminen sekä palveluideoiden konkretisointi visualisoinnin ja prototypoinnin avulla. Teolliset muotoilijat ovat olleet keskeisessä roolissa palvelumuotoilun kehityksessä, sillä heidän prosessiosaamisensa ja kiinnostuksensa liiketoiminnan strategiaan kysymyksiin tukevat palveluiden suunnittelua ja kehittämistä (Tuulaniemi 2011, Palvelumuotoilu, luku ”Palvelumuotoilun juuret ovat muotoilussa”).

Palvelumuotoilu on menetelmä, jossa palveluja kehitetään asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Se käsittää sekä lähestymistavan että prosessit ja menetelmät, joiden avulla pyritään luomaan asiakaslähtöisiä ratkaisuja. Palvelumuotoilun peruseriaatteena on käyttäjäkeskeisyys, ja sen tarkoituksena on ymmärtää asiakkaiden tarpeita sekä tuottaa palveluita, jotka vastaavat näihin tarpeisiin. Päämääränä on parantaa asiakaskokemusta kokonaisvaltaisesti. Samalla otetaan huomioon yhteiskunnan ja organisaation tavoitteet, jotka vaikuttavat siihen, kenelle ja millaisia palveluja kehitetään, erityisesti digitaalisessa ympäristössä. Palvelumuotoilun kokonaisvaltaisen lähestymistapa huomioi asiakaskokemuksen lisäksi myös organisaation strategian, liiketoiminnan ja prosessit. Prosessia voidaan kuvata "tuplatimantti"-mallilla, jossa ensimmäinen

vaihe laajentaa ymmärrystä ja vaihtoehtoja, ja toinen vaihe supistaa niitä, kunnes päädytään ratkaisuun. Ensimmäisessä vaiheessa keskitytään laajasti ymmärtämään asiakkaiden tarpeita ja palvelun ongelmakohtia. Tällöin tehdään asiakastutkimusta, jossa käytetään laadullisia menetelmiä, kuten käyttäjäprofiilien luomista. Tämän vaiheen ytimessä on empatia, eli kyky asettua asiakkaan asemaan ja ymmärtää heidän näkökulmiaan. Toisessa vaiheessa hyödynnetään luovia menetelmiä, joilla kehitetään asiakaslähtöisiä ratkaisuja. Tässä vaiheessa ratkaisut kuvataan palvelukonsepteiksi ja luodaan prototyyppejä, joita testataan asiakkaiden kanssa. Näin varmistetaan, että ratkaisut ovat toimivia ja vastaavat asiakkaiden tarpeisiin. Palvelumuotoilussa keskeistä on yhteiskehittäminen, jossa asiakkaat osallistuvat kehittämisprosessiin eri vaiheissa. Myös palvelun työntekijät ja muut sidosryhmät ovat tärkeä osa prosessia. Palvelumuotoilussa käytetään erilaisia menetelmiä ja työkaluja, joiden avulla asiakkaiden tarpeita kartoitetaan, reunaehdot tunnustetaan, uusia ratkaisuja kehitetään ja testataan käytännössä. Valittavat menetelmät ja työkalut riippuvat siitä, millaisia haasteita ja tarpeita kulloinenkin palvelumuotoiluprojekti asettaa. Menetelmät mukautuvat aina projektin erityispiirteiden ja ratkaistavien ongelmien mukaan. Palvelumuotoilun prosessissa käytetään useita menetelmiä, joiden avulla pyritään ymmärtämään asiakkaiden tarpeita ja kehittämään palveluja niiden mukaisesti. Yksi keskeisimmistä menetelmistä on haastattelut, joiden kautta saadaan tietoa asiakkaiden toiveista, tarpeista ja käyttäytymisestä. Haastattelut tarjoavat syvällistä tietoa siitä, miten asiakkaat kokevat nykyisen palvelun ja mitä he siltä toivovat tulevaisuudessa. Toinen tärkeä työkalu on empatiakartta, joka auttaa visualisoimaan asiakkaiden tunteita, tarpeita ja kokemuksia eri palvelutilanteissa. Empatiakarttojen avulla palvelumuotoilijat voivat asettua asiakkaan asemaan ja ymmärtää, miten eri vaiheet vaikuttavat asiakkaan kokemukseen. Palvelupolku, eli asiakkaan matkakokemus (Customer Journey), on toinen hyödyllinen työkalu. Se kuvaa, miten asiakas etenee palvelun eri vaiheissa alusta loppuun, ja auttaa tunnistamaan mahdolliset ongelmakohdat ja kehittämisen tarpeet. Palvelumalli (Service Blueprint) tarjoaa kokonaisvaltaisemman kuvan palvelusta, sillä siinä yhdistetään sekä asiakkaan että organisaation näkökulmat. Tämä mahdollistaa laajemman ymmärryksen palveluprosessin toiminnasta sekä sisäisesti että ulkoisesti. Palvelumuotoilussa hyödynnetään myös ideointityöpajoja, joissa eri sidosryhmät, kuten asiakkaat ja työntekijät, pääsevät yhdessä kehittämään uusia ratkaisuja palvelun parantamiseksi. Näissä työpajoissa osallistujat tuovat esille uusia ideoita, ja niiden monipuolinen osallistujajoukko rikastuttaa lopputulosta. Prototypointi ja testaus ovat palvelumuotoilun prosessin vaiheita, joissa luodut ideat ja konseptit muutetaan konkreettisiksi prototyypeiksi. Näitä prototyyppejä testataan asiakkai-

den kanssa, jotta saadaan palautetta niiden toimivuudesta. Tämän lisäksi jatkuva palaute ja iterointi ovat olennaisia prosessin osia. Käyttäjiltä ja muilta sidosryhmiltä kerätty palaute otetaan huomioon, ja ratkaisuja kehitetään jatkuvasti parannusten ja toistuvan testauksen kautta (Helsingin kaupunki, palvelumuotoilun opas 2024.)

4.3 Tarpeen tunnistaminen, priiffi ja prototyyppien kehittäminen

Palvelumuotoiluprojekteissa on keskeistä määritellä projektin tavoitteet ja lähtökohdat selkeästi, jotta kaikki osapuolet ymmärtävät prosessin tarkoituksen. Tämä voidaan tehdä projektikuvauksen tai muotoilubriiffin avulla, jonka tehtävänä on varmistaa yhteinen käsitys projektin päämääristä ja suunnasta. Briiffin tulisi kattaa kaikki keskeiset näkökulmat, jotta tavoitteet ovat linjassa niin organisaation kuin palvelun käyttäjien tarpeiden kanssa. On suositeltavaa käydä briiffi läpi johdon tai palvelun asiantuntijaverkoston kanssa, jotta projektin suunta on kaikkien tiedossa ja heillä on selkeä ymmärrys siitä, mitä pyritään saavuttamaan. Muotoilubriiffiä ei tarvitse viimeistellä täydellisesti heti projektin alkuvaiheessa, vaan sitä voidaan tarkentaa prosessin edetessä ja keskusteluissa ydintiimin kanssa. Tärkeää on kuitenkin alusta asti kerätä kaikki tarvittavat taustamateriaalit ja aiempi tieto, jotta suunnittelijat voivat perehtyä aiheeseen ja hyödyntää olemassa olevaa tietoa parhaalla mahdollisella tavalla. Briiffissä on tärkeää kuvata projektin kohteena oleva palvelu sekä sen nykytila ja siihen liittyvät haasteet. Lisäksi on syytä pohtia palvelun toimintaympäristöä eli ekosysteemiä, johon se kuuluu, sekä määritellä projektin alustavat tavoitteet ja ratkaistavat haasteet. On myös oleellista varmistaa, että käytettävissä oleva taustamateriaali on kattavaa ja aiempi tutkimus hyödynnetty (Helsingin kaupunki, palvelumuotoilun opas 2024.)

Tässä opinnäytetyössä muotoilubriiffi toimi keskeisenä osana projektin suunnittelua ja toteutusta. Työskentelen etsivänä nuorisotyöntekijänä sekä Kainuun ja Koillismaan alueen etsivän nuorisotyön koordinaattorina, ja olen saanut laajan näkemyksen kentältä nousevista tarpeista ja toiveista. Yksi keskeinen tarve, jonka työntekijät nostivat esille, oli työkalu, joka helpottaisi vuorovaikutusta nuorten ja työntekijöiden välillä. Keskustelukortit nousivat esiin toimivana ratkaisuna, sillä ne ovat helposti kuljetettavia ja niitä voidaan hyödyntää monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Vaikka mobiilisovelluskin oli ehdotuksena, sen kehittämiseen ei ollut riittäviä

resursseja. Lisäksi työntekijät ja esihenkilöt pohtivat, kuinka monipuolisesti heidän työnsä ja työntekijät huomioidaan nykyisissä käytännöissä. Näiden tarpeiden ja toiveiden pohjalta syntyi ajatus, että samaa korttipohjaa voitaisiin muokata eri käyttötarkoituksiin. Korttien kysymyksiä muokkaamalla ne voisivat toimia sekä nuorten ja työntekijöiden välisissä keskusteluissa että työntekijöiden ja esihenkilöiden välisissä vuoropuheluissa. Esille nousseiden tarpeiden pohjalta esitin idean korttien kehittämisestä hyvinvointipäällikölle, joka myönsi toimeksiannon niiden suunnittelulle ja toteutukselle. Näin syntyi opinnäytetyön ydinprojekti: "Oman polkuni oivaluskortit", jotka on suunniteltu parantamaan vuorovaikutusta sekä nuorten että työntekijöiden kanssa etsivässä nuorisotyössä.

Liitteenä 3 olevien prototyypin suunnittelussa hyödynsin omaa kahdeksan vuoden työkokemustani etsivässä nuorisotyössä. Suunnitteluprosessissa pohdin erityisesti, millaisia kysymyksiä esittäisin itse nuorille työntekijänä tai työntekijöille esihenkilönä. Tavoitteenani oli kehittää kortteja, jotka tukevat mahdollisimman hyvin vuorovaikutusta kummassakin tilanteessa. Apuna käytin Canva-ohjelmaa korttien taustojen ja rakenteen luonnissa. Tulostin ensimmäisen version korteista paperille ja jaoin ne alueellisessa tapaamisessa etsiville nuorisotyöntekijöille ja heidän esihenkilöilleen. Alueellinen tapaaminen toimi samaan aikaan myös aloitustapaamisena.

4.4 Analyysi ensimmäisen version palautteista ja edelleen kehittäminen

Opinnäytetyön aineisto koostui etsivien nuorisotyöntekijöiden ja esihenkilöiden puolistrukturoiduista haastatteluista, joiden haastattelukysymykset ovat liitteinä 1 ja 2, sekä korttien prototyypin käytöstä saadusta palautteesta, joka on liitteenä 3. Aineiston analysointi toteutettiin laadullisin menetelmin, jossa korttien ensimmäisestä versiosta kerätyt vastaukset käytiin läpi teemoittelemalla. Teemoittelu on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, jossa pyritään löytämään aineistosta tutkimuskysymysten kannalta merkityksellisiä ja toistuvia asiakokonaisuuksia, eli teemoja (Eskola & Suoranta 2008, 174–180). Tätä menetelmää voidaan pitää yhtenä sisällönanalyysin alalajina, ja se toimii usein joustavana tapana järjestää aineisto analyysin alkuvaiheessa ennen esimerkiksi syvempien analyysimenetelmien, kuten diskurssianalyysin tai narratiivisen analyysin, käyttämistä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Haastattelujen aikana kirjasin

kaikki vastaukset anonymiteetin säilyttämiseksi paperille ja yhdistin ne teemoittain, jotta yksittäisiä vastaajia ei voitu tunnistaa. Aluksi pilkoin aineiston yksittäisiin ilmaisuihin, jotka ilmensivät haastateltavien ajatuksia ja palautteen kannalta olennaisia näkökulmia. Tämä prosessi tehtiin sekä haastattelujen vastauksille että korttien palautteelle erikseen. Jokainen ilmaus merkittiin haastattelukontekstin ja anonymiteetin säilyttämiseksi muistiin siten, että yksittäisiä vastaajia ei voitu tunnistaa. Tämän jälkeen ryhmittelin nämä yksittäiset ilmaisut niiden sisältöjen perusteella laajemmiksi kokonaisuuksiksi, joista nousivat analyysin kolme pääteemaa: korttien kysymysten hyödyllisyys, visuaalinen ilme sekä kirjoitusasun yhdenmukaisuus.

Kaksi haastateltavista etsivistä nuorisotyöntekijöistä kertoi, kuinka heidän vastaanotolla käynyt nuori oli saanut korttien avulla käydyssä keskustelussa oivalluksen siitä, mitkä asiat täytyy tällä hetkellä muuttua tulevaisuuden parantumiseksi. Kyseiset etsivä nuorisotyöntekijät toivoivat kortteihin päihde aiheisen kysymyksen, koska he olivat keskustelleen nuoren kanssa myös päihteiden käytöstä ja korteissa ei ollut suoraa kysymystä päihteisiin suhtautumisesta. Haastateluissa erityisesti yksi esihenkilö nosti tärkeäksi asiaksi korttien kirjoitusasun yhdenmukaisuuden. Korttien visuaalinen ilme nousi esille kaikkien haastateltavien kohdalla. Haastateltavat toivoivat kortteihin rauhoittavia elementtejä, kuten luontokuvia.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden osalta analyysi osoitti, että korttien kysymykset auttoivat heitä reflektoimaan omaa elämäntilannettaan ja toimivat tehokkaasti keskustelujen avaajina. Heidän palautteestaan nousi esiin toive uudistaa korttien visuaalista ilmettä, jotta se olisi nuorille houkuttelevampi ja voisi paremmin tukea vuorovaikutustilanteita. Tämä johti siihen, että korttien visuaalista puolta parannettiin lisäämällä uusia, rauhoittavia elementtejä, kuten luonnosta inspiroituja kuvia.

Esihenkilöiden palautteesta puolestaan nousi esiin tarve parantaa korttien kirjoitusasun yhtenäisyyttä. Esihenkilöt kokivat, että tekstien tuli olla selkeämpiä ja yhdenmukaisia, jotta ne olisivat ammattimaisempia ja helpommin käytettäviä kehityskeskusteluissa. Tämän analyysin perusteella korttien tekstisisältöjä muokattiin niin, että ne noudattivat yhtenäistä kirjoitustyyliä ja rakenteita, mikä paransi korttien selkeyttä ja käytettävyyttä esihenkilön ja työntekijän välisissä kohtaamisissa.

Palvelumuotoilun viimeistelyvaiheessa tuotteet viimeistellään ja raportit laaditaan. Tämä vaihe on usein työläin ja vaatii paljon aikaa. Prosessiin voi osallistua muitakin henkilöitä, mutta vastuu on pääasiassa kehittämistyön tekijällä. Tuotteen arviointi on jatkuvaa prosessin aikana,

mutta erityisesti viimeisessä vaiheessa arvioidaan lopullista tuotosta ja tehdään tarvittaessa korjauksia (Salminen 2013, s.18.) Oman polkuni oivalluskorttien tuotekehitys prosessin ja loppuarvioinnin raportti on luettavissa liitteestä 6.

Analyysin tulosten pohjalta tehtiin merkittäviä muutoksia korttien ulkoasuun ja tekstisisältöihin. Korttien asetteluun saatiin apua Pudasjärven kaupungilla työskentelevältä mediatuottajalta. Korttien kooksi valittiin n. 10cm x 10cm, mikä mahdollisti kuvien ja tekstien helpon asettelun, ja korttien mukana kuljetettavuus säilyi. Liitteessä 5, jotka ovat korttien lopullinen muoto, on nyt selkeämpi ja yhtenäisempi kirjoitusasu, ja niiden visuaalinen ilme on päivitetty vastaamaan paremmin käyttäjien toiveita. Nämä muutokset paransivat korttien käytettävyyttä sekä nuorten että esihenkilöiden tarpeisiin, tehden niistä monipuolisemman ja tehokkaamman työkalun vuorovaikutuksen tukemiseksi.

5 KÄYTTÄJÄKOKEMUKSET

Opinnäytetyön prosessi on ollut pitkä ja vaiheittain etenevä, mikä on mahdollistanut "Oman polkuni oivalluskorttien" kehittämisen ja niiden lopullisen käyttöönoton Kainuun ja Koillismaan etsivän nuorisotyön parissa. Lopulliset kortit otettiin käyttöön heinä-elokuun vaihteessa, ja niitä alettiin aktiivisesti hyödyntää kaikissa alueen organisaatioissa. Kortit olivat käytössä seitsemässä organisaatiossa, jotka kattavat yhteensä seitsemäntoista etsivää nuorisotyöntekijää ja viisi esihenkilöä.

Koska korttien ensisijaisena tavoitteena on tarjota tukea ja mahdollisuuksia elämänsuunnittelun ja itsetutkiskelun prosesseihin, niitä voidaan ajatella hyödynnettäväksi myös valtakunnallisesti NEET-nuorten (Not in Education, Employment, or Training) parissa toimiville työntekijöille. Tällaisissa tilanteissa kortit voivat tarjota selkeän ja visuaalisesti houkuttelevan työkalun, jonka avulla työntekijät voivat ohjata nuoria keskustelemaan tulevaisuuden suunnitelmistaan, nykytilanteestaan ja mahdollisesti muutosta vaativista asioista. Korttien yksinkertainen ja käytännönläheinen muoto sopii monenlaisiin nuorten kohtaamisiin niin kuntouttavassa kuin ehkäisevässä nuorisotyössäkin. Ne voisivat toimia arvokkaana lisätyökaluna NEET-nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille, kuten oppilaitosten kuraattoreille, sosiaalihojajille ja työpajatoiminnan ohjaajille, sillä korttien avulla voidaan tukea nuoren itsenäistä ajattelua ja mahdollistaa konkreettisia oivalluksia elämänpolun suunnitteluun. Valtakunnallisessa käytössä korttien hyödyntäminen voisi näin laajentaa tuen kattavuutta ja yhtenäistää nuorten kanssa tehtävää työtä eri toimialoilla.

5.1 Palautteen kerääminen

Palautteen keruu tapahtui yhden esihenkilön kanssa lähitapaamisessa, toisen esihenkilön kanssa puhelimitse ja etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa Kainuun ja Koillismaan etsivien nuorisotyöntekijöiden Teams- tapaamisessa avoimen haastattelun menetelmin. Palaute otettiin vastaan

suullisesti etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä ja heidän esihenkilöiltään, jotka olivat käyttäneet kortteja kahden kuukauden ajan. Palautteen antamiseen osallistui kaksi esihenkilöä, sekä kuusi toista etsivää nuorisotyöntekijää.

Avoimessa haastattelussa haastattelija ja haastateltava ovat kielellisessä vuorovaikutuksessa keskenään ja haastattelija pyrkii luomaan tilanteesta mahdollisimman luontevan – ja avoimen. Avoin haastattelu muistuttaa tavallista keskustelua, jossa keskustelun etenemistä ei ole lyöty lukkoon vaan se etenee tietyn aihepiirin sisällä vapaasti ja paljolti haastateltavan ehdoilla. Haastattelussa on toki tarkoitus puhua tietyistä, tutkijan etukäteen pohtimista, teemoista. Mutta tarkkojen kysymysten sijaan avoimessa haastattelussa edetään mahdollisimman keskustelunomaisesti ja luonnollisesti antaen tilaa haastateltavan kokemuksille, tuntemuksille, muistoille, mielipiteille ja perusteluille. Haastattelun kulkua ei ole suunniteltu ennalta – se on avoin kaikille mahdollisuuksille – vaikka haastattelija on toki orientoitunut tutkimuksensa aihepiiriin. Kysymyksiin, joita haastattelija esittää tilannetta ja haastateltavaa mukailleen, ei yritetä tarjota valmiita vastauksia. Haastateltavan annetaan puhua asiasta vapaasti (Hirsjärvi & Hurme 2001. 86-88.)

5.2 Korttien käyttöönotto

Lopulliset "Oman polkuni oivalluskortit" otettiin käyttöön heinä-elokuun vaihteessa. Käyttöönoton jälkeen kortteja alettiin hyödyntää Kainuun ja Koillismaan etsivän nuorisotyön parissa kaikissa alueen seitsemässä organisaatiossa, jotka kattavat yhteensä 17 etsivää nuorisotyöntekijää ja viisi esihenkilöä. Nuorten palaute välittyi työntekijöiden kautta, ja he kertoivat korttien toimineen hyvin keskustelujen avaajina ja nuorten itsetuntemuksen vahvistajina. Työntekijät havaitsivat, että korttien kysymykset auttoivat nuoria jäsentämään ajatuksiaan ja käsittelemään oman elämänsä haasteita ja tavoitteita. Monet nuoret olivat kertoneet korttien auttaneen heitä reflektoimaan omia vahvuuksiaan ja suunnittelemaan tulevaisuuttaan aiempaa selkeämmin. Työntekijät huomauttivat myös, että korttien visuaalinen ilme, jossa käytettiin luonto- ja eläinaiheisia kuvia, loi turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin, mikä auttoi keskustelun käynnistämisessä.

Työntekijöiden kokemukset korttien käytöstä olivat kokonaisuudessaan myönteisiä. Kortteja pidettiin toimivina välineinä, jotka helpottivat vaikeidenkin aiheiden käsittelyä nuorten kanssa. Erityisesti korttien käytön helppous ja niiden mukana kuljettamisen vaivattomuus saivat kiitosta. Korttien monipuolisuus nousi esiin, sillä ne tarjosivat työntekijöille mahdollisuuden käsitellä erilaisia nuorten elämään liittyviä aiheita, kuten ihmissuhteita, hyvinvointia ja urasuunnitelmia. Palautteen perusteella kortit toimivat hyvin sellaisenaan, eikä lopullisiin kortteihin enää ehdotettu kehitysideoita.

Esihenkilöiden antama palaute oli niin ikään positiivista. He kokivat, että kortit rikastuttivat kehityskeskusteluja etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Korttien avulla esille nousi uusia teemoja, jotka olivat aiemmin jääneet vähäiselle huomiolle. Esihenkilöt totesivat, että korttien käyttö syvensi vuoropuhelua ja auttoi käsittelemään työn kuormittavuuteen ja työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Korttien selkeys ja käytettävyys saivat myös kiitosta, ja ne auttoivat laajentamaan kehityskeskustelujen sisältöä tavalla, joka paransi työntekijöiden jaksamista ja työyhteisön ilmapiiriä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että lopulliset kortit toimivat erinomaisesti käytännön työssä. Kortit tarjosivat konkreettisen ja toimivan välineen niin nuorten kuin työntekijöidenkin keskusteluihin, ja ne saivat kiitosta monipuolisuudestaan ja käytettävyydestään. Palautteiden perusteella kortit täyttivät tavoitteensa tukivälineinä ja osoittautuivat hyödyllisiksi nuorten itsetuntemuksen ja sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi sekä työntekijöiden ja esihenkilöiden välisen vuoropuhelun syventämisessä.

6 POHDINTA

"Oman polkuni oivalluskorttien" kehittäminen opinnäytetyönä oli kokonaisuudessaan onnistunut prosessi, joka tuotti suullisen palautteen pohjalta selkeitä positiivisia vaikutuksia nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen, itsetuntemukseen ja vuorovaikutustaitoihin. Korttien käyttö mahdollisti nuorten aktiivisemmän osallistumisen keskusteluihin ja tuki heidän kykyään hahmottaa omia vahvuuksiaan ja tavoitteitaan. Erityisesti korttien avulla käydyt keskustelut auttoivat nuoria tekemään oivalluksia oman elämänsä suunnasta. Vaikka korttien kehitys ja käyttöönotto saivat pääosin positiivista palautetta, prosessi toi esiin myös kehityskohteita, kuten päihteisiin liittyvän kysymyksen lisäämisen ja visuaalisen ilmeen parantamisen. Nämä havainnot tarjoavat arvokkaita näkökulmia korttien jatkokehittämiseen ja laajempaan käyttöön nuorisotyössä. Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa oli keskeisessä roolissa korttien lopullisen muodon muotoutumisessa, ja se vahvisti käyttäjälähtöisen lähestymistavan merkitystä nuorisotyön kehittämisessä.

6.1 Kehittämistehtävä

Tämän opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kehittää kaksi erillistä korttisarjaa, jotka tukisivat keskustelujen avaamista ja edistäisivät sosiaalista vahvistumista sekä itsetuntemuksen kehittämistä. Ensimmäinen korttisarja suunniteltiin erityisesti nuorten ja etsivien nuorisotyöntekijöiden välisiä keskusteluja varten. Näiden korttien tavoitteena oli tarjota työväline, joka helpottaa nuorten kanssa käytäviä dialogeja, luo tilaa vaikeidenkin aiheiden käsittelyyn ja tukee nuoria pohtimaan omia vahvuuksiaan, haasteitaan ja tavoitteitaan. Toinen korttisarja puolestaan keskittyi tukemaan työntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä välisiä keskusteluja. Sen tarkoituksena oli parantaa vuorovaikutusta, tuoda esille työn arjessa koettuja haasteita ja edistää työntekijöiden jaksamista luomalla turvallinen ympäristö avoimelle vuoropuhelulle.

Kehittämistehtävä toteutettiin huolellisesti suunnitellun prosessin kautta. Työn alkuvaiheessa kartoitettiin sekä nuorten että työntekijöiden tarpeet haastattelujen ja työpajojen avulla. Näiden havaintojen pohjalta luotiin korttien ensimmäiset prototyypit, joissa yhdistettiin visuaalinen

ilme ja käyttäjien toiveisiin perustuva sisältö. Prototyypin visuaalisuus, kuten luonnon- ja eläinteemaiset kuvat, valittiin erityisesti niiden rauhoittavan ja positiivisen vaikutuksen vuoksi. Käyttäjäpalautteen perusteella kortteja kehitettiin edelleen: tekstisisältöjä muokattiin selkeämmiksi ja käyttötilanteita paremmin palveleviksi, ja visuaalisuutta parannettiin nuorten tarpeet huomioiden. Tämän kehittämisprosessin erityisenä vahvuutena oli käyttäjäkeskeisyys ja osallistava lähestymistapa. Etsivät nuorisotyöntekijät ja heidän esihenkilönsä toimivat aktiivisina osapuolina kaikissa vaiheissa, mikä varmistaa korttien käytännön hyödyn ja toimivuuden. Korttien kehitys ei ollut vain tekninen prosessi, vaan myös pedagoginen matka, joka toi esille, kuinka tärkeää on kuulla käyttäjiä ja vastata heidän tarpeisiinsa.

Lopullinen tuotos osoittautui tehokkaaksi työvälineeksi, joka ei pelkästään parantanut vuorovaikutusta, vaan myös edisti keskustelujen laatua ja syvyyttä. Kortit tarjosivat konkreettisen, monikäyttöisen välineen sekä asiakas- että työyhteisötason kohtaamisiin, tukien samalla nuorten sosiaalista kasvua ja työntekijöiden hyvinvointia. Työ toi esille myös sen, että tällaiset työkalut voivat merkittävästi parantaa työn vaikuttavuutta ja ihmisten välistä vuorovaikutusta monilla eri tasoilla.

6.2 Eettiset näkökulmat

Opinnäytetyön aikana erityistä huomiota kiinnitettiin eettisiin periaatteisiin, erityisesti anonymiteetin ja luottamuksellisuuden säilyttämiseen tutkimukseen osallistuneiden etsivien nuorisotyöntekijöiden ja esihenkilöiden osalta. Haastattelut ja palautteen keruu toteutettiin siten, että osallistujien henkilötietoja ei kerätty, ja vastaukset käsiteltiin anonymisti. Eettisesti kestävää toimintaa edustivat myös osallistujien vapaaehtoisuus ja heidän mahdollisuutensa vetäytyä tutkimuksesta ilman seuraamuksia. Korttien kehittämisessä pidettiin mielessä myös se, ettei niiden kysymyksillä tai sisällöillä vahingossa aiheutettaisi nuorille ahdistusta tai epämukavuutta. Kaikkien korttien kysymykset ja teemat muotoiltiin siten, että ne tukisivat nuorten omaa pohdintaa ja itsetuntemusta ilman liiallista painostusta tai tunkeilevuutta.

Opinnäytetyön tekijänä roolini ja oma toimintani vaativat jatkuvaa tasapainottelua oman työni ja tutkimuksen tavoitteiden välillä. Vaikka olen ollut mukana korttien kehittämisessä ja niiden käytössä, oli tärkeää pitää selkeä raja kehittämistehtävän ja omien työtehtävien välillä. Tämä

osoittautui toisinaan haastavaksi, sillä työ arjessa nuorten parissa saattoi helposti sekoittaa tutkimuksen tavoitteisiin. Pyrin kuitenkin olemaan mahdollisimman objektiivinen ja arvioimaan aineistoa ja saamaani palautetta tutkijan näkökulmasta, vaikka olin itse osa kehitysprosessia. Menetelmäosaajana koen, että oma analyysini rakentui vahvasti laadullisen tutkimuksen perusmenetelmiin, ja liitteen 3 mukainen teemoittelu sopi hyvin tähän kontekstiin. Toisaalta jäin pohtimaan, olisiko analyysin kannalta ollut edullisempaa tallentaa haastattelut ja keskustelut tarkemmin esimerkiksi ääni- tai videomuodossa. Näin olisin voinut tarkastella aineistoa vielä yksityiskohtaisemmin ja arvioida sen sisältöä eri näkökulmista, mikä olisi voinut tukea analyysin luotettavuutta. Tässä tapauksessa kuitenkin päädyin kirjalliseen muotoon anonymiteetin ja luottamuksellisuuden takaamiseksi, mutta tällainen valinta asettaa rajoituksia aineiston tarkkuudelle ja siihen, kuinka moniulotteisesti vastauksia voi tulkita. Liitteessä 3 esitetyt lainaukset perustuvat omiin muistiinpanoihini, mikä nostaa esiin kysymyksen niiden luotettavuudesta. Pyrin kirjaamaan vastaukset mahdollisimman tarkasti ja autenttisesti, mutta muistiinpanojen pohjalta tallennettuna niihin voi sisältyä tahattomia tulkintaeroja tai puutteita. Tiedostan, että tällainen lähestymistapa voi jättää tulkinnanvaraa, ja jos tekisin tämän uudelleen, voisi harkita haastattelujen taltioimista huolellisen anonymisoinnin ohella, mikä olisi voinut vahvistaa aineiston kattavuutta ja analyysin luotettavuutta. Kaiken kaikkiaan pyrin toimimaan eettisesti ja säilyttämään osallistujien luottamuksen, mutta jatkoa ajatellen kehitän mielelläni menetelmäosaamistani erityisesti aineiston dokumentoinnin ja analyysin tarkkuuden suhteen.

6.3 Prosessin onnistuminen

Opinnäytetyön prosessi tarjosi monia merkittäviä onnistumisen kokemuksia, erityisesti korttien suunnittelun, testauksen ja lopullisen tuotteen osalta. Yksi keskeisimmistä onnistumisista oli käyttäjiltä saatu positiivinen palaute korttien hyödyllisyydestä vuorovaikutustilanteissa. Korttien kehitys vastasi selkeästi todelliseen tarpeeseen, ja palaute osoitti, että lopullinen tuote oli sekä käytännöllinen että vaikuttava. Lisäksi yhteistyö etsivän nuorisotyön kentän ammattilaisten kanssa oli erityisen palkitsevaa ja opettavaista, ja se vahvisti omaa osaamistani palvelumuotoilussa ja käyttäjälähtöisten tuotteiden kehittämisessä. Kehitysprosessin aikana syntynyt vuoropuhelu etsivien nuorisotyöntekijöiden, sekä heidän esihenkilöiden kanssa oli erityisen tärkeää tuotteen lopullisen muodon kannalta. Korttien suunnittelu, prototyypin kehittäminen, testaus

ja lopullinen raportointi antoivat arvokasta kokemusta projektinhallinnasta ja osoittivat, kuinka palautteen perusteella voidaan kehittää käytännönläheisiä ja kestäviä ratkaisuja. Opinnäytetyön tilaaja oli tyytyväinen lopputulokseen, mikä osoittaa kehitystyön onnistuneen tavoitteidensa saavuttamisessa. Kuitenkin arvioinnissa on tärkeää huomioida myös ne osa-alueet, joissa opinnäytetyössä olisi voinut olla parantamisen varaa. Yksi havaittu kehityskohde liittyi korttien testauksen ja palautteenkeruun rajallisuuteen. Vaikka kortit otettiin käyttöön Kainuun ja Koillismaan etsivässä nuorisotyössä, palautteenkeruu oli pääosin suullista. Tämä saattoi vaikuttaa siihen, ettei palautetta dokumentoitu tarpeeksi systemaattisesti tai analysoitu laajamittaisesti, mikä olisi voinut tuottaa vielä tarkempia tietoja korttien kehittämistarpeista ja käyttökokemuksista. Lisäksi korttien sisällön kehittämisessä havaittiin tarve ottaa huomioon tiettyjä teemoja, kuten päihteiden käytön käsittely, joita ei alun perin ollut suunniteltu korttien kysymyksiin. Tämä osoittaa, että käyttäjien tarpeet voivat muuttua kehitysprosessin aikana. Myös korttien visuaalisen ilmeen parantaminen nousi esiin palautteen pohjalta, sillä rauhoittavien elementtien, kuten luontokuvien, lisääminen nähtiin tärkeänä kehityskohteena. Tämä viittaa siihen, että visuaalisen suunnittelun merkitys saattoi aliarvioitua alkuvaiheen suunnitteluprosessissa. Vaikka nämä elementit lisättiin lopulliseen tuotteeseen, ne olisi voitu huomioida aikaisemmassa vaiheessa, mikä olisi ehkä parantanut korttien käytettävyyttä vielä aiemmin. Kokonaisuutena arvioiden opinnäytetyö onnistui saavuttamaan sille asetetut tavoitteet ja tuotti arvokasta tietoa sekä konkreettisia välineitä etsivän nuorisotyön kehittämiseksi. Kehitysprosessin aikana esiin nousseet haasteet ja parannuskohdat tarjosivat tärkeitä oppimiskokemuksia, jotka voivat olla hyödyksi tulevaisuuden kehitysprojekteissa. Vaikka tietyt osa-alueet, kuten palautteenkeruun systemaattisuus, opinnäytetyö osoitti kykynsä mukautua ja vastata käytännön tarpeisiin etsivän nuorisotyön kentällä.

6.4 Toimeksiantajan palaute

Pudasjärven kaupungin hyvinvointipäällikkö antoi toimeksiannon Oman polkuni oivalluskorttien suunnittelulle ja toteuttamiselle. Alla on toimeksiantajan arvio prosessin etenemisestä ja lopputuloksesta:

”Oman polkuni oivalluskorttien suunnittelu- ja toteutusprosessi eteni hyvin vuorovaikutteisesti. Opinnäytetyön tekijä toi prosessissa esille omaa ammattinsa ja aiheen tuntemustaan, jota täydennettiin tilaajan näkökulmasta ja viimeisteltiin yhteistuumin. Lopputulos on visuaalisesti miellyttävä ja toiminnallisesti hyvä. Paperiset kortit ovat helppo kuljettaa mukana ja käyttää missä vain. Fyysisesti käytettävät kortit myös houkuttavat kuin huomaamatta kasvokkain käytävään keskusteluun, mikä osaltaan tukee nuoren ja etsivä nuorisotyöntekijän välistä keskustelua. Esihenkilön ja työntekijän välisiin kehityskeskusteluihin Oman polkuni oivalluskortit ovat hyvä lisäys, koska ne auttavat laajentamaan keskustelua arjessa tapahtuvan työn ulkopuolelle. Kortit soveltuvat myös muiden ammattilaisten kuin etsivä nuorisotyöntekijöiden kanssa käytäviin keskusteluihin. Yksittäisiä kortteja voi hyödyntää myös esimerkiksi säännöllisissä työpaikkapalavereissa, kun on tarve uusille näkökulmille. Opinnäytetyö kokonaisuutena on selkeä ja tarkoituksenmukainen. Työnantajan näkökulmasta työn kehittämiseen ja kehityskeskusteluihin liittyvä teoriapohja jäi hieman suppeaksi. Kuitenkin työn tarkoitus, Oman polkuni oivalluskorttien kehittäminen, toteutui erinomaisesti.”

6.5 Jatkokehittämisiäideoita

Tulevaisuudessa "Oman polkuni oivalluskorttien" käyttöä voitaisiin laajentaa muihin nuorisotyön konteksteihin ja erityyppisiin kohderyhmiin. Vaikka markkinoilla on jo useita samantyyppisiä kortteja, jotka tukevat ihmisten välistä vuorovaikutusta, "Oman polkuni oivalluskortit" tuovat mukanaan uusia sovellusmahdollisuuksia, sillä ne on suunniteltu erityisesti tukemaan itsetuntemusta ja pohdintaa omasta itsestään. Korttien monikäyttöisyyttä voitaisiin hyödyntää erityisesti niissä ympäristöissä, joissa nuorten ja heidän ohjaajiensa välinen vuorovaikutus on keskeistä. Tämä voi koskea esimerkiksi kouluissa toimivia koulunuorisotyöntekijöitä, jotka työskentelevät haastavassa tilanteessa olevien oppilaiden kanssa. Korttien käyttö tällaisessa ympäristössä voisi tukea nuorten itsetuntemusta, edistää koulumotivaatiota ja vähentää opintojen keskeyttämisriskiä. Lisäksi korttien käyttö voisi olla hyödyllistä erityisesti nuorisotyötä tekeville järjestöille ja yhteisöille, kuten esimerkiksi nuorisojärjestöille, vapaaehtoistyön organisaatioille tai sosiaalialan toimijoille, jotka työskentelevät nuorten kanssa sosiaalisen vahvistamisen ja mielenterveyden tukemisen parissa. Erityisteemoihin, kuten mielenterveys, päihdeon-

gelmat tai sosiaalisten taitojen kehittäminen, keskittyvien korttisarjojen kehittäminen voisi tarjota entistä monipuolisempia työkaluja vuorovaikutuksen ja keskustelun tukemiseksi näissä konteksteissa. Esimerkiksi järjestöt voisivat hyötyä korttien käytöstä työssään nuorten mielen-terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Korttien käytön koulutusta voisi kehittää edelleen, jotta ne tulisivat mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön erilaisissa ammatillisissa ja vapaaehtoisissa konteksteissa. Kehittämällä selkeitä ohjeita ja koulutusmateriaaleja voidaan varmistaa, että korttien täysi potentiaali hyödynnetään ja että ne tukevat nuorten ja heidän ohjaajiensa välistä vuorovaikutusta parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi korttien käytöstä voisi kerätä lisää pitkäaikaisempaa tietoa ja analysoida niiden vaikutusta nuorten itsetuntemukseen ja sosiaali-seen vahvistumiseen pidemmällä aikavälillä. Tämä voisi tarjota arvokasta tietoa korttien vaikuttavuudesta ja mahdollisista kehittämistarpeista sekä auttaa määrittämään, kuinka korttien käyttö voisi laajentua ja kehittyä uusissa ympäristöissä ja kohderyhmissä. Pidempiaikainen tutkimus voisi tarjota tärkeitä oivalluksia erityisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja heidän yhteiskuntaan integroitumisensa tukemiseen. Näiden jatkokehitysideoiden toteuttaminen voisi hyödyttää laajasti nuorisotyön kentän eri toimijoita, kuten etsiviä nuorisotyöntekijöitä, koulu-nuorisotyöntekijöitä, mielenterveys- ja hyvinvointijärjestöjä sekä muita nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia ja vapaaehtoisia. Tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja kehitystä sekä parantaa heidän sosiaalista osallisuuttaan ja hyvinvointiaan eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa. Korttien tarjoama strukturoitu tapa käydä keskustelua voi merkittävästi parantaa vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta, jotka ovat keskeisiä tekijöitä nuorten elämänhallinnan ja tulevaisuuden suunnittelun kannalta.

LÄHTEET

Aaltonen, Sanna. Berg, Päivi. Ikäheimo, Salla. 2015. Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Verkkojulkaisu. PDF-dokumentti. Viitattu 24.7.2024. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>

Eskola, Jari. & Suoranta, Juha. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Gissler, Mika., Larja, Liisa., Paananen, Reija., Ristikari, Tiina., Törmäkangas, Liisa.

2016. NEET-indikaattori kuvaa nuorten syrjäytymistä. WWW-dokumentti. Viitattu 24.7.2024. <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2016/neet-indikaattori-kuvaanuorten-syrjaytymista/>

Heikkinen, Hannu. & Kaukko, Mervi. 2023. Toimintatutkimus: Käytännön opas. Vastapaino, e-kirja.

Helsingin kaupunki. Palvelumuotoilun opas. Viitattu 23.9.2024 osoitteesta <https://pelikirja.hel.fi/kehittamisen-aikana/palvelumuotoilun-opas/>

Hiilamo, Heikki., Määttä, Anne., Koskenvuori, Karoliina., Pyykkönen, Jussi., Räsänen, Tapio., Aaltonen, Sanna.

2017. Nuorten osallisuuden edistäminen – Selvitysmiehen raportti. PDF-dokumentti. Viitattu 24.7.2024. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133266/Puheenvuoro_11_978-952-493-298-1.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Hirsjärvi, Sirkka., Hurme, Helena. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Humanistinen ammattikorkeakoulu. Humakin opinnäytetyöopas. Viitattu 6.3.2024. <https://humak.libguides.com/c.php?g=684696&p=4899448>

Hyysalo, Sampsa. 2006. Käyttäjätieto ja käyttäjätutkimuksen menetelmät. Helsinki: Edita Prima Oy.

Into Ry, 2022. Etsivä nuorisotyön käsikirja. Savion kirjapaino Oy, s.8.

Into Ry, 2024. Alueelliset verkostot. Viitattu 24.7.2024. <https://www.intory.fi/etsiva-nuorisoty/alueelliset-verkostot/>

Isotalus, Pekka & Rajalahti, Hanna 2017. Vuorovaikutus johtajan työssä. Alma Talent. (E-kirja). Viitattu 26.11.2024.

Karjalainen, Merja. 2000. Kommunikaatio-ongelmat ja niiden ratkaiseminen lapsen ja aikuisen välisessä keskustelussa. Artikkel. Viitattu 12.3.2023. <https://journal.fi/afinlavk/article/view/59836>

Kuntarekry, 2024. Pudasjärven kaupunki. Viitattu 28.2.2024. <https://www.kuntarekry.fi/fi/tyonantajat/pudasjarven-kaupunki/>

Manka, Marja-Liisa. Manka, Marjut. 2023. Työhyvinvointi. Alma Talent. (E-Kirja). Viitattu 15.3.2024.

Mieli Ry, 2022. Itsetuntemus ja itsetunto. Viitattu 27.2.2024. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/itsetuntemus-ja-itsetunto/>

Mieli Ry, 2022. Tutustu itseesi. Viitattu 26.7.2024. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/itsetuntemus-ja-itsetunto/tutustu-itseesi/>

Mieli Ry, 2024. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. Viitattu 16.3.2024. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia/>

Nivala, Elina., & Rynänen, Sanna. 2024. Sosiaalipedagogiikka.Gaudeamus. (E-Kirja). Viitattu 12.11.2024.

Nuorisolaki 1285/2016. 2016. Viitattu 12.11.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Lidm46263583135408>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Aikalisä-toiminta 2024. Viitattu 12.11.2024. <https://okm.fi/ty-opajat-ja-etsiva-nuorisoty>

- Paananen, Reija., Surakka, Anne., Kainulainen, Sakari., Ristikari, Tiina., & Gissler, Mika. (2019). Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 56(2). Viitattu 12.3.2024. <https://doi.org/10.23990/sa.73002>
- Pudasjärvi 2024. Nuoret. Viitattu 13.9.2024. <https://www.pudasjarvi.fi/nuoret/>
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli. 2020. Laadullisen tutkimuksen menetelmät ja näkökulmat. (E-kirja) Viitattu 6.3.2024.
- Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62. Julkisohtaminen 4. Viitattu 25.7.2024. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Salminen, Jari., Lindholm, Tommi. 2014. Keskustele ja kehity 2.0. Brik Impact Oy. (E-Kirja). Viitattu 15.3.2024.
- Salonen, Kari. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juventus Print Oy. WWW-dokumentti. Viitattu 25.7.2024. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>
- Sjöman, A. 2021. Yhteisöllisyyden rakennusmateriaalit: sosiaaliset taidot, tunneäly ja itsetuntemus. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti. Viitattu 28.11.2028. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/506194/Yhteisollisyyden_rakennusmateriaalit.pdf?sequence=1
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2024. Vastuualueet – Työelämä – Työhyvinvointi. Viitattu 24.7.2024. <https://stm.fi/tyohyvinvointi>.
- Sosiaalipedagogiikka, Sosiaalipedagoginen seura Ry, 2024. Viitattu 11.10.2024. <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>

Tuulaniemi, Juha. 2011, Palvelumuotoilu. Talentum Media Oy. (E-Kirja). Viitattu 29.11.2024.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uud. laitos).
Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1: Alkukartoitus ja haastattelukysymykset haastateltaville, etsivä nuorisotyöntekijät

Hei,

Sovimme aikaisemmin suullisesti, että voisin mahdollisesti haastatella teitä opinnäytetyöhöni liityen. Tarkoitukseni on haastatella teitä kasvotusten tai Teamsin välityksellä. Kirjoitan antamanne vastaukset suoraan ylös ja analysoin vastaukset siten, että anonymiteetti säilyy. Haastattelu on täysin anonyymi. Alla on tarkemmin infoa itse opinnäytetyöstä ja infon jälkeen on haastattelukysymykset ennakkoon luettaviksi. Liitin lisäksi mukaan korttien prototyypit muistin virkistykseksi.

Milloin teillä olisi aikaa haastattelulle?

Oman polkuni oivalluskortit

Opinnäytetyön keskeisenä tarkoituksena on luoda kahdet apusanoja sisältävät kortit keskustelun avaamisen tueksi. Näkökulmina toimivat sosiaalinen vahvistaminen, itsetuntemuksen lisääminen ja sosiaalipedagogiset lähestymistavat. Sillä varmistetaan tasavertainen kohtaaminen, vahvistetaan itsetuntemusta ja tuetaan sosiaalista kasvua, jotka ovat merkityksellisiä yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen prosessissa. Ensimmäisten korttien tarkoituksena on helpottaa nuorten ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiä keskusteluja. Toisten korttien tarkoituksena on helpottaa etsivä nuorisotyöntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä välisiä keskusteluja.

---

1. Kokemukset nykyisistä keskusteluista:

- Miten nykyiset keskustelut nuorten kanssa sujuvat?
- Millaisia haasteita kohtaatte keskusteluissa nuorten kanssa?
- Millaisia työkaluja tai menetelmiä käytätte keskustelujen helpottamiseksi?

2. Aiemmat kokemukset apusanoista tai keskustelun tukimateriaaleista:

- Oletteko aiemmin käyttäneet apusanoja tai vastaavia tukimateriaaleja keskusteluissa nuorten kanssa?
- Millaisia kokemuksia teillä on ollut näiden materiaalien käytöstä?
- Mikä on ollut hyödyllisintä ja mikä vähiten hyödyllistä aiemmissa työkaluissa?

3. Tarpeet ja odotukset uusille korteille:

- Millaisia ominaisuuksia tai sisältöjä toivoisitte uusilta keskustelun tukimateriaaleilta?

- Mitä asioita haluaisitte erityisesti käsitellä nuorten kanssa käytävissä keskusteluissa?

4. Soveltuvuus käytännön työhön:

- Miten näette näiden korttien sopivan osaksi etsivää nuorisotyötä?
- Millaisissa tilanteissa ja minkäläisten nuorten kanssa näette näiden korttien olevan hyödyllisiä?
- Kuinka helppokäyttöisinä näette nämä kortit työssänne?
- Tarvitseeko korteille ohjeistuksen?

5. Palaute prototyypeistä:

- Mitä mieltä olette saamistanne prototyypeistä?
- Mikä toimii hyvin ja mikä kaipaisi parannusta prototyypeissä?
- Onko teillä lisäideoita tai ehdotuksia korttien kehittämiseksi?

6. Vaikutus sosiaaliseen vahvistamiseen ja itsetuntemuksen lisäämiseen:

- Kuinka näette näiden korttien vaikuttavan sosiaalisen vahvistamisen ja itsetuntemuksen lisäämiseen nuorilla?

Ystävällisin terveisin,

Juha Mertala

Liite 2: Alkukartoitus ja haastattelukysymykset haastateltaville, esihenkilöt

Hei,

Sovimme aikaisemmin suullisesti, että voisin mahdollisesti haastatella teitä opinnäytetyöhöni liittyen. Tarkoitukseni on haastatella teitä kasvotusten tai Teamsin välityksellä. Kirjoitan antamanne vastaukset suoraan ylös ja analysoin vastaukset siten, että anonymitteetti säilyy. Haastattelu on täysin anonyymi. Alla on tarkemmin infoa itse opinnäytetyöstä ja infon jälkeen on haastattelukysymykset ennakkoon luettaviksi. Liitin lisäksi mukaan korttien prototyypit muistin virkistykseksi.

Milloin teillä olisi aikaa haastattelulle?

Oman polkuni oivalluskortit

Opinnäytetyön keskeisenä tarkoituksena on luoda kahdet apusanoja sisältävät kortit keskustelun avaamisen tueksi. Näkökulmina toimivat sosiaalinen vahvistaminen, itsetuntemuksen lisääminen ja sosiaalipedagogiset lähestymistavat. Sillä varmistetaan tasa-vertainen kohtaaminen, vahvistetaan itsetuntemusta ja tuetaan sosiaalista kasvua, jotka ovat merkityksellisiä yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen prosessissa. Ensimmäisten korttien tarkoituksena on helpottaa nuorten ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiä keskusteluja. Toisten korttien tarkoituksena on helpottaa etsivä nuorisotyöntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä välisiä keskusteluja.

---

1. Kokemukset nykyisistä keskusteluista:

- a. Miten nykyiset keskustelut työntekijöiden kanssa sujuvat?
- b. Millaisia haasteita kohtaatte keskusteluissa?
- c. Millaisia työkaluja tai menetelmiä käytätte keskustelujen helpottamiseksi?

2. Aiemmat kokemukset apusanoista tai keskustelun tukimateriaaleista:

- a. Oletteko aiemmin käyttäneet apusanoja tai vastaavia tukimateriaaleja keskusteluissa?
- b. Millaisia kokemuksia teillä on ollut näiden materiaalien käytöstä?
- c. Mikä on ollut hyödyllisintä ja mikä vähiten hyödyllistä aiemmissa työkaluissa?

3. Tarpeet ja odotukset uusille korteille:

- a. Millaisia ominaisuuksia tai sisältöjä toivoisitte uusilta keskustelun tukimateriaaleilta?
- b. Mitä asioita haluaisitte käsitellä käytävissä keskusteluissa?

4. Soveltuvuus käytännön työhön:

- a. Miten näette näiden korttien sopivan osaksi etsivää nuorisotyötä ja esihenkilötyötä?
- b. Millaisissa tilanteissa näette näiden korttien olevan hyödyllisiä?
- c. Kuinka helppokäyttöisinä näette nämä kortit työssänne?
- d. Tarvitseeko korteille ohjeistuksen?

5. Palaute prototyypeistä:

- a. Mitä mieltä olette saamistanne prototyypeistä?
- b. Mikä toimii hyvin ja mikä kaipaisi parannusta prototyypeissä?
- c. Onko teillä lisäideoita tai ehdotuksia korttien kehittämiseksi?

6. Vaikutus sosiaaliseen vahvistamiseen ja itsetuntemuksen lisäämiseen:

- a. Kuinka näette näiden korttien vaikuttavan sosiaalisen vahvistamisen ja itsetuntemuksen lisäämiseen?

Ystävällisin terveisin,

Juha Mertala

Liite 3: Analyysin keskeiset teemat ja haastattelulöydökset

Teema	Haastattelulöydökset	Kommentit
Korttien kysymysten hyödyllisyys	Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että korttien kysymykset auttoivat nuoria reflektoimaan omia ajatuksiaan ja tavoitteitaan.	"Nuori sai korttien avulla oivalluksen siitä, mitkä asiat täytyy muuttaa tulevaisuuden parantamiseksi."
Päihdeaiheiset kysymykset	Kaksi etsivää nuorisotyöntekijää toivoi kortteihin suoraan kysymystä päihteisiin suhtautumisesta, koska se oli ollut relevantti keskusteluaihe.	"Päihdeaiheinen kysymys lisäisi korttien käyttökelpoisuutta."
Visuaalinen ilme	Kaikki haastateltavat korostivat korttien visuaalisen ilmeen tärkeyttä ja toivoivat rauhoittavia elementtejä, kuten luontokuvia.	"Luontoelementit voisivat tukea nuorten rauhallista ja turvallista keskusteluilmapiiriä."
Kirjoitusasu yhdenmukaisuus	Esihenkilöiden mukaan korttien tekstisisällön tulisi olla yhtenäinen ja selkeä, jotta ne olisivat ammattimaisia ja helppokäyttöisiä.	"Yhdenmukainen kirjoitusasu tekee korteista käytettävämpiä ja ammattimaisempia."

Liite 4. Prototyypit

Korttien prototyypit etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisiin keskusteluihin.

Olet juuri pohtinut hyvinvointiasi liittyviä kysymyksiä.

Miten lähdet toteuttamaan ajatuksiasi arjessasi hyvinvointisi edistämiseksi?

Läheisesi pitää hyvinvointiin liittyviä asioita aikaa vievänä höpötyksenä ja nauraa tavoitteillesi.

Miten toimit?

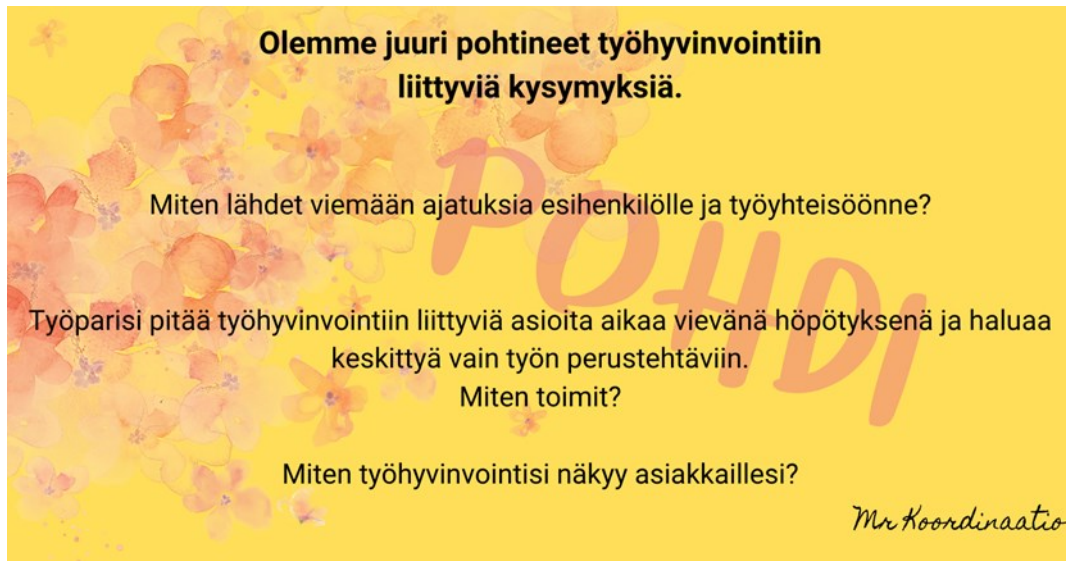
Miten hyvinvointisi näkyy läheisillesi? Itsellesi?

Mr. Koordinaatio

Prototyyppi etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisien keskustelujen loppupohdinta kortista.

Korttien prototyypit esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin.

Prototyyppi esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisien keskustelujen loppupohdinta kortista.

Liite 5: Oman polkuni oivallus- kortit

Oman polkuni oivalluskortit - käyttöohjeet

Korttien käyttö:

**"Oman polkuni oivalluskortit" on suunniteltu tukemaan
etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten,
sekä etsivä nuorisotyöntekijöiden ja esihenkilöiden välisiä keskusteluja.**
*Kortteja voi hyödyntää myös muissa tilanteissa.
**Korteissa on luonto- ja eläinaiheisia kuvia,
jotka voivat toimia visuaalisina ärsykkeinä ja keskustelun herättäjinä.**

Korttien värit:

Etsivä nuorisotyön ja nuorten väliset keskustelut:
Vaaleanvihreä teksti ja reunakehykset.

Etsivä nuorisotyöntekijöiden ja esihenkilöiden väliset keskustelut:
Vaaleansininen teksti ja reunakehykset

Käyttötilanteet:

Keskustelujen aloitus:
Valitse kortti tai anna toisen keskustelijan valita kortti pakasta.
Keskustelkaa kortin kysymyksestä. Kuvia voidaan käyttää pohjustamaan keskustelua tai avaamaan tunteita ja ajatuksia.

Syvällisempi pohdinta:
Syventäkää keskustelua valitsemalla toinen kortti tai jatkamalla edellisen kortin pohjalta.
Kuvat voivat auttaa avaamaan vaikeita aiheita tai tuomaan uusia näkökulmia.

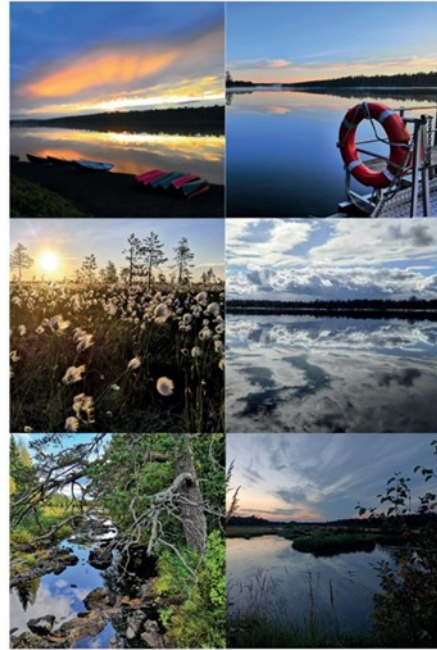
Loppupohdinta ja yhteenveto:
Käytä korttien kysymyksiä lopuksi yhteenvetona ja reflektiona.
Pohdintakysymykset auttavat hahmottamaan seuraavia askelia ja selkiyttämään ajatuksia.

Esihenkilön ja työntekijän välinen loppupohdinta:
"Olemme juuri pohtineet työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.
Miten lähdet viemään ajatuksia esihenkilölle ja työyhteisöön? Työparisi pitää työhyvinvointiin liittyviä asioita aikaa vievänä höpötyksenä ja haluaa keskittyä vain työn perustehtäviin, miten toimit? Miten työhyvinvointisi näkyy asiakkaille?"

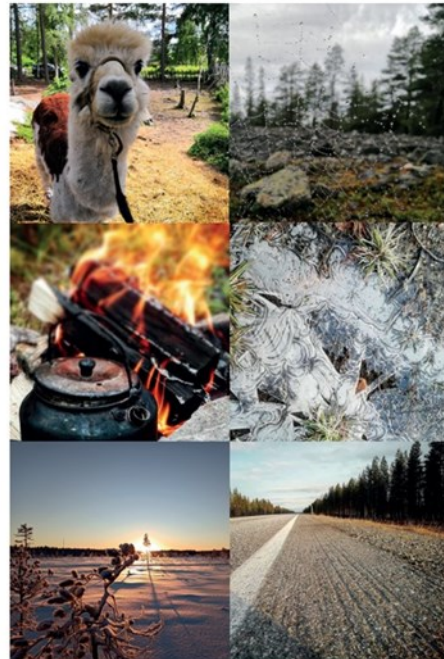
Työntekijän ja nuoren välinen loppupohdinta:
"Olet juuri pohtinut hyvinvointiasi liittyviä kysymyksiä. Miten lähdet toteuttamaan ajatuksiasi arjessasi hyvinvointiasi edistämiseksi? Läheisesi pitää hyvinvointiin liittyviä asioita aikaa vievänä höpötyksenä ja nauraa tavoitteillesi, miten toimit? Miten hyvinvointisi näkyy läheisillesi? Itsellesi?"

Juha Mestala

Oman polkuni oivalluskortit, käyttöohjeet.

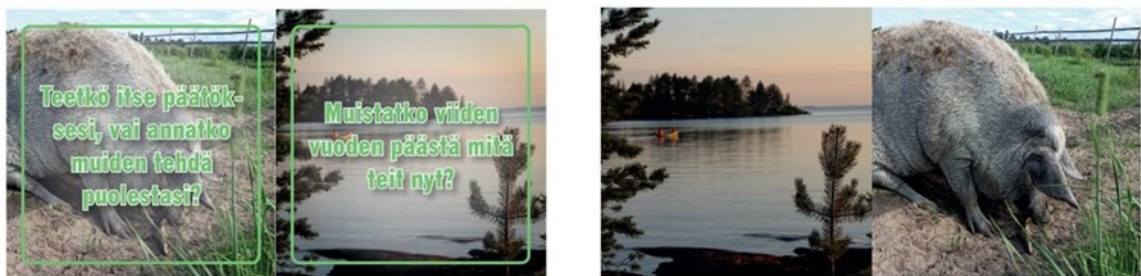
Valmiit kortit etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisiin keskusteluihin, osa 1.

Valmiit kortit etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisiin keskusteluihin, osa 2.

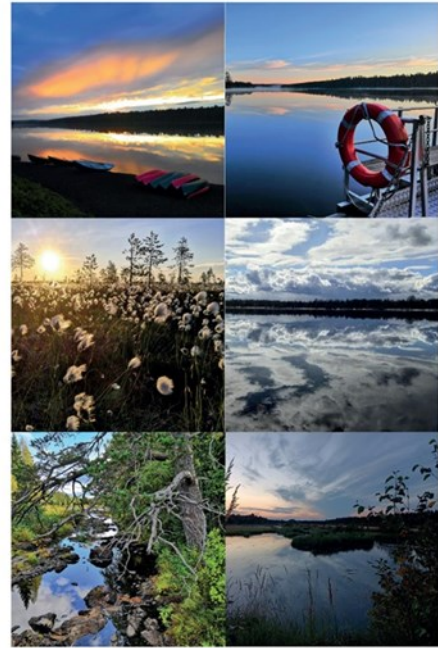

Valmiit kortit etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisiin keskusteluihin, osa 3.

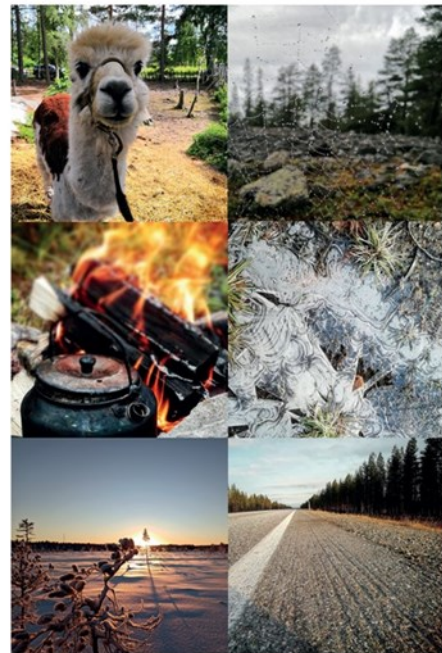

Valmiit kortit etsivä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisiin keskusteluihin, osa 4.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisissä keskustelukorteissa on käytetty vihreää teemaa, ja korttien kysymykset on suunnattu suoraan nuorille. Esihenkilöiden ja etsivien nuorisotyöntekijöiden välisissä keskustelukorteissa puolestaan toistuu sininen teema, ja kysymykset keskittyvät enemmän työntekijän rooliin.

Valmiit kortit esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin, osa 1.

Valmiit kortit esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin, osa 2.

Valmiit kortit esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin, osa 3.

Valmiit kortit esihenkilöiden ja etsivä nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin, osa 4.

Liite 6: Raportti

RAPORTTI

Oman polkuni oivalluskortit - tuotekehitysprosessi ja loppuarviointi

Johdanto

Tämä raportti kokoaa yhteen "Oman polkuni oivalluskortit" -opinnäytetyön tuotteen kehitysprosessin, palautteet ja loppuarvioinnin. Kortit on suunniteltu tukemaan etsivän nuorisotyöntekijöiden ja nuorten sekä esihenkilöiden ja työntekijöiden välisiä keskusteluja. Korttien tavoitteena on vahvistaa nuorten itsetuntemusta ja sosiaalista kasvua sekä edistää työntekijöiden työhyvinvointia.

Tuotekehitysprosessi

Korttien kehitysprosessi lähti liikkeelle tarpeen tunnistamisesta, joka pohjautui kentältä kerättyihin havaintoihin etsivän nuorisotyön tarpeista. Keskustelujen ja palautteiden perusteella kehitettiin kaksi erillistä kortti sarjaa: yksi nuorten ja nuorisotyöntekijöiden välisiin keskusteluihin ja toinen työntekijöiden ja esihenkilöiden välisiin vuoropuheluihin.

Ensimmäinen versio korteista oli tekstipainotteinen ja palautteessa ilmeni toiveita visuaalisuuden lisäämisestä. Tämän jälkeen kortteihin lisättiin luontoon ja eläimiin liittyviä rauhoittavia kuvia. Korttien tekstisisältöjä muokattiin useaan kertaan palautteiden perusteella, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita.

Käyttöprosessin arviointi

Korttien käytettävyys testattiin kahden kuukauden ajan seitsemässä organisaatiossa. Kokemukset korteista olivat pääasiassa positiivisia: nuoret kokivat niiden auttavan heitä jäsentämään omaa elämäntilannettaan ja vahvistamaan itsetuntemustaan. Työntekijöiden ja esihenkilöiden välisen korttien osalta ilmeni, että ne toivat kehityskeskusteluihin uusia, aiemmin käsittelemättömiä teemoja ja paransivat työyhteisön ilmapiiriä.

Palautteet ja muutokset

Palautteen perusteella korttien visuaalista ilmettä ja tekstisisältöjä paranneltiin. Korttien vihreä teema tukee nuorten kanssa käytäviä keskusteluja, kun taas sininen teema painottuu esihenkilöiden ja työntekijöiden väliseen viestintään. Tekstejä yksinkertastettiin ja yhdenmukaistettiin, jotta ne olisivat helppokäyttöisiä.

Loppuarviointi ja suositukset

Korttien käytöstä saadut palautteet osoittavat, että ne ovat toimiva työkalu vuorovaikutuksen avaamiseen ja syventämiseen sekä nuorten että työyhteisön tasolla. Jatkossa korttien käytön laajentamista eri konteksteihin voisi tutkia, ja kortteja voisi kehittää edelleen kohderyhmäkohtaisesti esimerkiksi tiettyihin teemoihin keskittyen. Korttien jakelu alueellisesti voisi hyödyttää laajemmin etsivän nuorisotyön ja esihenkilötyön kenttää.

Johtopäätökset

"Oman polkuni oivalluskortit" ovat vahvistaneet niiden käyttäjien vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta. Korttien avulla sekä nuorten että työntekijöiden on ollut helpompi käydä syvällisiä ja merkityksellisiä keskusteluja, mikä on edistänyt sekä henkilökohtaista että ammatillista kasvua.